

The Project Gutenberg eBook of Den Underbara Spegeln, by Otto Witt

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Den Underbara Spegeln

Author: Otto Witt

Release Date: January 18, 2010 [EBook #31014]

Language: Swedish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK DEN UNDERBARA SPEGELN ***

**E-text prepared by Ronnie Sahlberg
and the Project Gutenberg Online Distributed Proofreading Team
(<http://www.pgdp.net>)
from page images generously provided by
Project Runeberg
(<http://runeberg.org>)**

Note: Images of the original pages are available through Project Runeberg. See <http://runeberg.org/spegeln/>

DEN UNDERBARA SPEGELN

AV

OTTO WITT

GÖTEBORG 1914
FÖRLAGSAKTIEBOLAGET VÄSTRA SVERIGE

GÖTEBORG 1914
ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG

INNEHÅLL

En astronom mindre	5
Testamentet	13
En plan	26
Den nya donationen	40
En lösning?	46
En syn i en kopp kaffe	51
Doktor Martini	61
En gemensam hemlighet	67
Bundsförvanter	74
Första steget	79
Stölden	84
Det mystiska paketet	89
Doktors plan	97
Studier	106
På Korsika	114
Sju månader	123
Explosionen	133
Spökets stämma	136
Avslöjandet	140
Slutet	144

KAP. I.

En astronom mindre.

Den 20 juni år 1950 var en sannskyldig pinodag för berlinarne. Hettan var enorm, husväggarna glödde och trottoarernas halvmjuka asfalt nästan klibbade fast vid fotgängarnes skosulor. Automobileer och spårvagnar föreföllo, som vore de ugnar, och draget genom deras öppnade dörrar och fönster skänkte knappt någon lisa. Solen lyste endast svagt genom luftens upphettade, dammfyllda dunster.

Visserligen hade mänskligheten nu uppfunnit flera medel för att skydda sig mot värmen, medel, som på 1910-talet voro alldeles okända, men lidandet var dock allmänt, ty i och med dessa uppfinningar och civilisationens vidare framträngande hade även nervositeten tilltagit och människans motståndskraft mot fysisk smärta minskats.

Vart man vände sig, på boulevarderna, i parkerna, på kafeerna, på gatorna och inom hemmen såg man överallt hos alla detta förtvivalade, uppgivna ansiktsuttryck, som överdriven hetta framkallar.

Det verkade därför helt egendomligt, när mitt i detta tröstlösa, sorgliga kaos uppenbarade sig en gestalt, som bar den sanna glädjen omisskänligt tecknad i sina drag.

Spänstig och strålande inträdde löjtnant Wolfgang Schnitler på en av Berlins finaste restauranter. Lätt gnolande på den modernaste operetmelodin räckte han den halvdöde vaktmästaren sin hatt och käpp, borstade rockuppslagen och satte sin monockel tillrätta, innan han fortsatte in i matsalen.

De flesta borden stodo tomma; endast här och där satt en enstaka gäst, vars huvudsakliga njutningsmedel utgjordes av glace i en eller annan form. Upppassarne rörde sig sällan, och när de gjorde det, skedde det i begravningstempo.

Löjtnant Schnitler gick raskt fram till ett av fönsterborden, vid vilket redan satt en herre.

— Förlåt, min vän, sade han, att jag låtit dig vänta så länge.

— För all del, svarade grosshandlare Cramer. Har du varit upptagen?

— Ja; mycket angenäm sysselsättning förresten.

— Nej, hör du! »Sysselsättning» — det skall du tala om. Din toalett, en promenad — det är ju det vanliga för dig men »angenämt» i denna värmen, å nej, men apropå, pladdrade vännen vidare, det var rent överraskande, hur pigg och livlig du ser ut!

— Joo du, menade Schnitler, det kan hava sina orsaker. Du skall strax få höra vad det beror på, men nu vill jag först ha en bit mat.

Han vinkade på en uppassare.

— Mat, utbrast hans vän Cramer, vad tänker du äta i denna hetta?

Schnitler nickade leende, i det han såg Cramers förvånade min, en min, som blev än mera förundrad, då han beställde en stekt kapun med rikligt legymer, harstek och äpplepaj.

— Har du ätit? frågade han.

— Vem tror du äter i den här värmen, idisslade Cramer.

— Jag, bland andra, påstod Schnitler.

— Å, du är nog tämligen ensam om det, min vän. Men just detta faktum har väl något att göra med ditt glättiga utseende och din lätta gång; ty också dem är du ganska ensam om att äga i dag. Du lovade mig ju att omtala orsaken till de senare; låt höra.

Wolfgang Schnitler var omkring 25 år. Hans militära bana hade ej varit någon lysande karriär, i mycket förorsakat av hans oregelbundna levnadssätt, och han hade föga utsikt till befordran. Han ägde ej någon förmögenhet utan levde i stället på sina skulder och det var honom mycket lätt att stifta sådana. Han var nämligen brorson och ende arvinge till den gamle rike chokladfabrikanten Schnitler, och i tanke på det blivande, stora arvet tvekade ej bankirerna att förskottera löjtnanten snart sagt huru stora summor som helst. Och unge Schnitler begagnade sig flitigt av denna fördel. Farbrodern gjorde han regelmässigt sin uppvaktning varje nyårsdag, men under resten av året träffades de aldrig. De bägge hade så olika intressen att beröringspunkter ej alls funnos.

Wolfgang hade alltid ansett sig som onkelns blivande arvinge, ehuru denne senare aldrig med ett ord hade berört frågan. Han var den gamles ende nu levande släkting, och han antog för alldeles givet att arvet skulle tillfalla honom. Och detsamma gjorde alla människor.

Hans vän, Fritz Cramer, var egentligen intet bestämt. Hans förhållande till Schnitler var parasitens — han hörde till dem, som givetvis alltid kringsvärma en man, som låter pengarna rulla lätt och obesvärat. Han hade tagit titeln grosshandlare närmast därför, att hans umgängesvännen på grund av hans voluminösa mage plägade kalla honom så. Han var en

fyratioårs man, alldeles skallig och med små, plirande ögon.

— Nå, låt höra, återtog han.

— Onkel är död.

Cramer hoppade upp från stolen, under det han utstötte en svag vissling.

— Å tusan! Gratulerar, gratulerar!

Han tryckte vännens hand.

— Ja, kan du tänka dig en sådan tur. Och det har jag värmen att tacka för. Undra då ej över, att jag är glad, och hettan mycket förbunden. Gubben fick solstyggn för ett par timmar sedan. Den enes död, den andres bröd.

De bägge vännerna började nu att dryfta den avdödes personlighet.

— Konstig gubbe, din farbror, utlät sig Cramer.

— Ja, i högsta grad.

— Hur gammal blev han?

— Jämt sjuttiofem år.

— Det är länge sedan han drog sig tillbaka från sin chokladfabrikation. Tjugo år, eller vad?

— Omkring femton, tror jag. Jo, det stämmer; jag var ungefär tio år gammal då.

— Ja, det var en tusan till gubbe att kunna få ihop pengar.

— Visserligen — en nätt förmögenhet, svarade löjtnanten, men inte var han någon Rotschild eller Vanderbilt.

— Nej, nej, men tjugo millioner —

— Tio, högg Schnitler i.

— Nåja, tio millioner mark skulle väl duga, menar jag.

— Ja visst.

— Nå, fortsatte Cramer, och i alla dessa femton år har gubben suttit på taket och tittat på månen?

— Ja, jag har varit där uppe några gånger vid mina nyårsvisiter. Han har inrett ett helt astronomiskt observatorium där. Våldiga kikare och tuber och linser och allt vad det heter. Gubben har alltid haft lust på astronomi.

— Konstig smak.

— Ja visst — vad fanken ha vi för intresse av att titta på stjärnorna.

Och den ej allt för djupt anlagde löjtnant Wolfgang blåste ut ett stort rökmoln från sin cigarr.

Cramer nickade samtyckande.

— Nej, sade han, vad ha vi för intresse av dem? Nå, tycke och smak äro ju olika.

— Ja, gudskelov.

— Gjorde han några upptäckter bland stjärnorna då?

— Jag vet inte alls; men han intresserade sig först och främst för planeten Mars.

— Ja, det där begriper jag inte, tyckte Cramer. Låt oss övergå till mera lättfattliga saker: till exempel, vad skola vi taga oss för i afton?

— Det var förnuftigt talat! Alltså, vi låta gubben vila i fred. *En* sak är att forska med starka ögon i stjärnornas rike, *en annan* att svagsynt få se deras charme. Låt oss välja det sista.

— Gott. Var?

Schnitler nämnde ett modernt nöjespalats.

De bägge vännerna tillbragte aftonen i den festliga balsalen med de små, avkylda separatrutorna. Nyheten om gamle Schnitlers dödsfall hade hastigt spritts och många voro de stjärnskott, som sändes mot arvtagaren ur kvinnornas ögon. Det var ett slag av astronomi, som den världsvane löjtnanten oändligt föredrog framför farbroderns »Sternenguckerei». Kvickheter föllo, champagnekorkarne smällde och Wolfgang Schnitler var nattens hjälte.

Nästa dag innehöllo morgontidningarne utförliga nekrologer över den döde. De nämnde hans egendomliga, avsöndrade liv, hans anspråkslöshet, hans stora kärlek till astronomin och visste, efter hörsägen, berätta, att hans hus, som i allt var inrättat för astronomiska observationer, skulle upplåtas för allmänheten. Beträffande förmögenhetens disponerande var det enda man visste, *att* ett testamente förelåg, men dettas innehåll var ännu okänt. Alla togo emellertid för givet, att denna skulle tillfalla nevön, löjtnant Wolfgang Schnitler.

Klockan ett samma dags middag bröts gamle Schnitlers testamente. Löjtnant Wolfgang hade sagt till sin vän Cramer:

— Du kan gärna följa med mig upp till vår advokat. Det där testamentet är naturligtvis bara en

formalitet. Men jag måste ju anständigtvis vara närvarande, när det uppläses.

— Gärna det, svarade vännen och klockan ett sutto de bägge hos advokaten, som med högtidlig min bröt testamentets sigill.

Innehållet var ej precis så enkelt, som löjtnanten hade tagit för givet.

KAP. II.

Testamentet.

Advokaten ögnade litet igenom papperet, innan han började föreläsningen.

— Hm, harklade han sig, det här ser tämligen lärt ut.

Wolfgang spetsade öronen — vad kunde meningen vara.

— Lärt? undrade han.

— Ja.

— På vad sätt?

— Var god hör på. Nu börjar jag.

Juristen, en av den gamla typen, satte sina glasögon tillrätta.

— Planeten Mars, läste advokaten.

— Planeten Mars, utbrast Wolfgang, i det han sprang upp.

— Ja, så börjar dokumentet.

— Vad tusan nu då, fortsatte löjtnanten förvånad.

— Var god hör på, vad han skriver vidare.

— Gott.

Men nevön var, då han åter satte sig, på långt när ej så säker om sin onkels millioner, som innan han inträtt på advokatens byrå.

— Alltså, mina herrar: Planeten Mars, skriver testator, har alltid intresserat mig på det högsta. När jag år 1935 drog mig tillbaka från affärerna, var, så besynnerligt det än kan låta, planeten Mars den direkta orsaken till detta mitt beslut.

— Gubben har alltid varit konstig, tänkte nevön.

— Han måste ha varit rubbad, filosoferade Cramer i tysthet.

Advokaten fortsatte:

— I januari 1935 gick det genom världspressen ett uppseendeväckande meddelande: På Mars' yta hade tydliga signaler iakttagits. Sju aftnar å rad hade dessa observerats, icke blott från ett, utan från minst tjugo jordiska observatorier. Jag bringar här avskrift av en av dessa tidningsartiklar.

— Hoppa över tidningsurklippet, bad Wolfgang.

— Det låter sig ej göra, herr löjtnant. Testamentet måste ord för ord uppläsa, svarade advokaten.

Wolfgang pustade.

— *Signaler från Mars*, fortsatte föreläsaren, *Är den bebodd?* Detta är alltså överskrifterna, tillade han upplysande. »Från olika håll hava i dessa dagar rapporter ingått om märkliga förändringar på planeten Mars' yta. Dessa förändringar förefalla vara så regelmässigt »ordnade» — om vi få använda det uttrycket — att flera astronomer mena, att de äro resultatet av ett medvetet igångsatt signaliseringssystem till oss jordbor från Marsborna. Som bekant framvisar marsytan en mängd kanaler, vilka framträda med mörk ton mot Mars' gulgråa yta. »Signalerna» utgöras av nästan cirkelrunda utsvällningar å flere av dessa kanaler. Men icke nog härmed. Dessa bucklor — punkter eller fläckar komma och gå, d. v. s. framträda och försvinna, efter en viss systematisk metod, nästan som i takt med en eller annan melodi. — Astronomerna fråga sig: är det faktiska signaler? Huru framställas de i så fall? Vad önska de eventuella marsborna av oss? Men ingen har dristat sig till att lämna något svar. Världens största refraktorer ha varit riktade mot vår syskonstjärna natt efter natt; genom alla har fenomenet varseblivits, men det står lika gåtfullt för alla vetenskapsmännen. Här få vi måhända säga: *Ignorabimus.*»

Advokaten gjorde ett uppehåll för att torka de immiga glasögonen.

— Äro vi färdiga med urklippet nu? frågade Wolfgang.

— Ja.

— Om jag bara förstod, vad meningen är med allt det här.

— Jag skall fortsätta, så få vi väl klarhet.

— Apropå klarhet, herr advokat. Säg mig, var min onkel alldeles klar och redig, när detta testamente uppsattes?

— Jag antager det, svarade juristen och tillade, i det han undersökte underskriftens vidimering:

— Ja visst, här attestera två av våra första läkare, att er farbror, vid dokumentets underskrivande var vid sina sinnens fulla bruk.

— Gott. Och vilken datum?

— Den 18 maj 1948.

— För hela två år sedan?

— Ja, som ni ser.

— Och det finnes intet senare?

— Nej.

— Gott. Var vänlig att fortsätta, fast inte är det vidare intressant. Eller vad tycker du, Cramer?

— Ne — e — e — ej, gäspade vännen.

Juristen läste ånyo:

— Jag kan ej beskriva, huru detta intresserade mig och hur det satte min fantasi i rörelse. Jag beslöt mig för att ägna mina återstående dagar åt studiet av Mars. Jag drog mig tillbaka från affärerna, inredde mitt hus till ett första klassens astronomiskt observatorium och hängav mig helt och odelat åt mitt livsverk.

Nu, år 1948, när jag nedskriver mitt testamente och yttersta vilja, har det ännu ej lyckats mig att lösa den stora gåtan. Jag är övertygad om, att Mars' kanaler äro frukten av högt utvecklade, intelligenta varelsers verk, att de tjäna samfärdseln och bevattningen — men signalerna och förändringarne kan jag ej på något sätt förklara mig. Jag medgiver ock, att min syn på kanalernas natur kan vara felaktig.

Nu är min vilja denna:

Mitt efterlämnade kapital, omkring 10 millioner mark — —

Advokaten gjorde åter ett uppehåll, denna gång för att vända ett blad.

Wolfgang hade blivit alldeles blek av spänning. Detta började att se otrevligt ut.

— *Tillfaller den, som inom loppet av två år efter min död odisputabelt löser marsgåtan — —*

Det förekommer ibland, att till och med en löjtnant svimmar. Det inträffade i detta ögonblick med löjtnant Wolfgang Schnitler. Han föll huvudstupa framåt på golvet.

De bägge andra sprungo förskräckta upp.

— Ett slaganfall, utbrast advokaten.

De lyfte med förenade ansträngningar upp Wolfgang på en soffa och stänkte vatten i hans ansikte. Inom kort kvicknade han till, och snart visade en rad kraftiga kötteder, att han var helt och hållet åter sig själv.

Wolfgang var alldeles vild av förargelse, men juristen sökte lugna honom med dessa ord:

— Men låt oss dock läsa testamentet till slut. Kanske finnas »förmildrande omständigheter».

— Det kan ej finnas sådana.

— Möjligen dock.

— Nåja, låtom oss fortsätta.

Cramer var, liksom löjtnant Schnitler, mycket upprörd. För honom föreföll det, som hade något under hans fötter, något, som han ansåg för fast och orubbligt, plötsligt ryckts undan. Och han fattade i tysthet snabbt ett beslut:

— Vi måste finna på ett eller annat knep, som kan tillintetgöra detta angrepp på Wolfgangs rättmätiga pengar.

Testamentets vidare innehåll var i korthet följande:

För att erhålla summan fordrades, att marsgåtan, det vill säga alla frågor om »kanalerna», förändringarne, kort sagt allt, som rörde planeten, skulle klart och tydligt lösas. Denna lösning skulle först officiellt godkännas av icke mindre än fem stora, vetenskapliga institut, vilka namngåvos.

Om icke inom loppet av två år efter testators död någon lyckades finna en sådan lösning, skulle förmögenheten tillfalla den avlidnes enda levande släkting, löjtnant Wolfgang Schnitler.

Löjtnanten andades lättad, då han hörde detta.

— Gott, sade han, så har jag då i alla fall utsikter.

— Ja, som ni ser.

— Men rätt små, inföll Cramer. Ty det är väl antagligt, att denna gåta inte är så svår, eller hur?

— Ja, det är mig alldeles obekant, genmälde advokaten. Men summan, som lockar, är ju mycket betydlig och det är troligt, att fackmännen på området komma att göra allt, som står i deras makt, för att nå målet inom den bestämda tiden.

Testamentet hade dessutom några paragrafer, som berörde räntorna, fastigheten med mera.

Så bestämdes bland annat, att Wolfgang Schnitler under tvåårsperioden fick lyfta räntorna av endast en million mark, under det att det övriga kapitalet skulle förräntas med ränta på ränta

intill förfallodagen, dock med fråndrag av omkostnaderna för underhåll av det astronomiska observatorium, som gamle Schnitler skänkte staden Berlin och som fanns installerat i den avlidnes hus.

— Vad tusan skall jag nu taga mig till? undrade Wolfgang, när han med sin vän gick ned för advokatens trappor. Jag är ju ruinerad.

— Nej, hur så?

— Jag har skulder, som säkert uppgå till mellan två och tre millioner. Nu får jag ej mera än fyrtio à femtio tusen mark om året i inkomst.

— Nej, det förstås, men efter två år har du ju dina millioner.

— Vem vet det?

— Jo, vi måste förhindra den där undersökningen av Mars, svarade Cramer.

Wolfgang skrattade.

— Å nej, gosse lilla, det låter sig inte göra.

— Och varför inte?

— Jo, det skall du få höra. För det första är Mars en himlakropp, som bryr sig strunt om mina eller andras pengar. Den kan således sättas ur räkningen. För det andra så begriper jag inte, hur en vetenskapsman, som förutom det att förtjäna en hel massa pengar också har en annan drivfjäder — äran nämligen — skulle förmås att tiga med en sådan upptäckt.

Cramer svarade intet på en lång stund. Han tänkte. Det var ett eller annat, som tycktes intressera honom, en eller annan svag punkt i testamentet, han tyckte sig skönja.

Plötsligt utbrast han:

— Jag har det.

— Vilket?

— Angreppspunkten.

— Vad menar du?

— Låt oss gå upp till dig och noga diskutera saken.

Uppkomna i Wolfgangs eleganta ungarbostad, fortsatte Cramer:

— Vi måste gå i ordning med frågorna. Pro primo. Varför i all världen skulle du under dessa tvenne år endast få lyfta den ena millionens räntor?

— Antagligen därför, att kapitalet sedan skulle bli så mycket större.

— Fel, min vän. Tio millioner äro alldeles tillräckliga.

— Nå, så är det kanske för att giva mig en läxa för min slösaktighet. I min farbrors ögon är jag naturligtvis en väldig slösare.

— Också fel!

— Ja, men — —

— Tror du, att man börjar att uppfostra en tjugofemårs man som en skolpojke?

— Men vad är orsaken då?

— Den är tämligen enkel. Och nu komma vi till den andra frågan: Kunde testator möjligen hysa fruktan för, att någon ville söka förhindra denna kunskap om Mars?

— Ja visst — jag själv har ju största intresse av det.

— Där ser du. Där hava vi pudelns kärna. Din farbror kände nog pengars makt. Och han förstod, att det enda, som kunde stå i vägen för undersökningarna var i det ändamålet använt kapital. Vidare var han på det klara med, att *du* hade allt intresse av att förhindra de nya teorierna. Nå — vad är då naturligare, än att han begränsar dina tillgångar?

Wolfgang funderade.

— Jag tror du har rätt. Det är ju förtvivlat. Således kunna vi intet göra. Jag är avskuren från det, jag har endast att sitta med händerna i knäet och lyfta mina räntor. Så får jag lita på en lycklig slump och studera tidningarna för att se om något framkommer i saken.

Cramer höjde på axlarna.

— Nej, för sjutton, sade han. Ser du inte vart jag vill komma?

— Nej, min själ.

— Jo, du begriper, att när din farbror vill sätta dig ur stånd att företaga något, så erkänner han ju därmed, *att* något, ett eller annat, verkligen *kan* göras. Med andra ord: Det finnes en svag punkt och nu hava vi i alla fall reda på, *att* han har fruktat för något.

— Så sannerligen tror jag inte, att du har rätt, Cramer. Och vad skola vi nu göra?

— För det första ingenting alls. Vi få väl i morgon se det besynnerliga testamentet publicerat i alla tidningar, det leder till diskussion inom alla läger och vi få då följa med denna och höra huru den allmänna meningen ställer sig till saken. Sedermera torde den ena idén om Mars efter den andra komma att dyka upp, alla framkallande livligt meningsutbyte. Under tiden få vi väl en

eller annan god idé.

— Gott, men vad i all världen skall jag göra med mina fordringsägare? De komma att ränna mig på dörrarne och aldrig låta mig få en lugn stund.

— Du får väl täppa till munnen på dem på ett eller annat sätt.

— Fan till testamentet; nu blir min kredit i det närmaste förstörd, menade löjtnant Schnitler förargad.

Han var nästan vimmelkantig av de underrättelser han nyligen fått. Aldrig van vid att tänka något närmare över sina handlingar, hade han nästan beständigt lyckats, tack vare onkelns väntade donationer, att uppnå, vad han själv ville. Nu såg han sig plötsligt stå öga mot öga med handling och dåd, om han ej för alltid skulle utestängas från ett lyxliv, som för honom blivit en livsbetingelse. Han var alls ej ond av naturen, endast sorglös och lättsinnig, men han kände med sig, att inför den fara, som nu hotade, skulle han knappast tveka att begå snart sagt vad som helst, som kunde främja hans syften.

Löjtnant Wolfgang Schnitler hade, vid tjugofem års ålder, äntligen blivit en man.

För hans vän Cramer hade testamentet också sina obehagliga sidor. Det var inte blott ett utan en massa projekter, som denne herre bar på och som endast väntade på Wolfgangs arv för att sättas i verket. Cramer hade föresatt sig, att planmässigt komma i besittning av vännens pengar. Det skulle ske genom kapitalplaceringar så ordnade, att alltid Cramer själv stod bakom för att taga profiten. Nu hade dessa för honom glädjande planer ej blott utsatts i flera år utan hotades ock att förintas. Han svor, att ej sky något medel, som kunde rädda Wolfgang Schnitlers millioner.

Den oskyldiga planeten Mars torde denna eftermiddag ur de bägge herrarnes sinnen hava mottagit fler förbannelser än den sammanlagt varit utsatt för, sedan människor föddes på jorden.

Men den gick sin bana alldeles oberörd som förr.

KAP. III.

En plan.

Nästa dag, den 22 juni 1950, innehöllo berlinertidningarna utförliga artiklar om gamle Schnitlers besynnerliga donation. Hade man dagen i förväg förundrat sig över hans originalitet i livet, så förvånades man ej mindre över hans egendomliga önskan att efter döden önska planeten Mars undersökt.

Men man var nu för tiden så van vid märkvärdiga testamenten, att många ej funno detta mera underligt än flera andras. Man erinrade sig, huru en massa sådana kapitalplaceringar ännu stodo oinlösta, samtidigt som man påminde sig den sista, som lyckligt bragts till fullbordan. Den rörde sig om konsten att flyga med ångkraft och mannen, som löste gåtan var en spanjor. Han hade lyft sina fyra millioner francs, donerade av en parisermäcenat. Ett annat sådant infall hade en skandinavisk kapitalist haft: Han utsatte en premie av två millioner kronor åt uppfinnaren av ett sätt att flotta björk, ett träslag, varav skogarna äga ett överflöd, men som i avlägsna trakter ej kan tillgodogöras, emedan det är för tungt för flottning utmed floderna. Denna premie stod ännu öppen att erövra, ehuru hela tjugo år hängått sedan den utfästes.

Sådana donationer, premier och testamenten hade det varit gott om, men de hade alla berört rent jordiska frågor; antingen hade de till mål att tillföra testators fosterland vissa fördelar eller de avsågo, att föra vissa direkt praktiska idéer framåt.

Himlarymden hade hittills fått stå i sitt oberörda majestät och gamle Schnitlers Marsdonation var den första, som bröt igenom de jordiska molnen med ett direkt, interplanetariskt mål i sikte.

Tidningarna omnämnde detta; det bildade sig så småningom partier för och emot möjligheten av att överhuvud någonsin komma till en positiv klarhet om Mars natur.

Det ena partiet förfäktade den åsikten, att ju längre man dreve en förstoring av en planet, desto oklarare bleve detaljerna, varför man aldrig komme längre än där man nu stode.

Det andra lägret höll det för mycket sannolikt, att astronomerna, samlade i skara, gemensamt skulle lyckas att reda upp härvan.

De funnos ock, som påstodo, att teori alltid blir teori, och att visshet aldrig kunde uppnås och som kritiserade testators tanklöshet att i testamentet kategoriskt fasthålla vissheten som mål. Han borde i stället hava belönat *den bästa* teori, som framkomme inom loppet av de närmaste fem åren.

Dessa, som skrevo så, bemöttes åter av andra, vilka betonade, att inför ett bevisat fenomen, inför ett verkligt faktum, falla alla teorier till marken maktlösa.

Det blev, som ofta sker, ett kaotiskt virrvarr i pressen, och den fullständigt opartiske fick intet intryck alls av hela saken.

— Nej, det här blir jag inte klok på, sade Wolfgang en dag till Cramer. Den ena slår ju ihjäl den andra.

Han hade, för att kunna följa med i sakens utveckling, hänvänt sig till en byrå för tidningsurklipp och satt, tillsammans med Cramer — som naturligtvis givit honom en snärt, för att hans aversion mot urklippet i onkelns testamente resulterade i, att han nu måste plågas med denna massa av dylika — genomläsande det ingalunda oansenliga materialet.

— Det ser så ut, genmälde vännen. Men något allvarligt tycks ännu ej föreligga från någondera sidan.

»Grosshandlaren» hade — praktiskt nog — nu, då flere av Wolfgangs umgängesvännar börjat visa en mindre varm tillgivenhet än före testamentet blivit offentliggjort, varit löjtnanten en ännu mera efterhängsen beundrare än förr. Detta belönades också av löjtnant Schnitler med uttryck såsom: Du är en *sann* vän, gamle Fritz, och liknande.

Men Fritz Cramer behöll troget sitt mål: den schnitlerska tiomillionen i sikte och låg ej så på latsidan, som till exempel Wolfgang gång på gång beskyllde honom för. Tvärt emot. Men hans sätt att arbeta på lämpade sig ej för offentligheten och allra minst kunde han låta vännen få en inblick i de planer, han hade.

Så hade han samma dags förmiddag planlagt en kupp.

Simon Levison var inom vissa kretsar bekant för att inlåta sig på affärer, som ofta rörde sig på lagens gräns och flere voro de obskura personer, som anlätade honom, när de vädrat ett eller annat *geschäft*, som ej passade att framlägga för de vanliga bankirerna.

Honom hade Cramer besökt helt nyss samma dag.

Vad de tvenne förhandlade om, vet man ej, men vid avskedet tryckte Levison Cramers hand med de orden:

— Ja, så har jek da alle the papirer i min näve.

— Ja, allesammans.

— Och så må ni föreställa then unge mans råtgiver, icke sant?

— Jo, jo. Han är min bästa vän.

— Utmercht!

— Han kommer alldeles säkert att inhämta mitt finansiella råd.

— Gott, gott! Nu skall jek tänke över then sak och så söker ni mik upp i morgon.

Efter att Cramer gått sin väg, promenerade Levison länge upp och ned i sitt inre kontor. Gång på gång mumlade han:

— Tusan så smart fyr, then Cramer, tusan så smart. Thet blir en yderst indirekte affär. Icke procenter — men alltsammen. Smart fyr then Cramer.

Och då Fritz Cramer kom ut på gatan, tänkte han för sig själv:

— Han tror han är smart, den gamle räven. Men Fritz Cramer skall nog övergå honom. Finfin affär om han går med — inga procenter, alltsammans skall bli mitt.

Det var sålunda tvenne hundar, som slogos om samma ben.

Dagen därpå uppsökte Cramer ånyo Simon Levison.

— Ja, sade denne, jek haver tänkt på then sak där. Jek er villik till att gå met på ert förslag.

Och så blevo de eniga om detaljerna, bägge dock med den baktanken, att var och en slå under sig hela kapitalet.

När detta kontrakt upprättats, ilade Cramer till sin vän Schnitler.

— Du, tyckte han glädjestrålande, nu tror jag att jag vet sättet.

— Såå, låt höra.

— Du känner Simon Levison?

— Ja visst, par renommé. Hans affärer äro nog inte sådana, att de tåla för mycket dagsljus.

— Än sedan då?

— Nej, nej. Vad är det med honom?

— Jo, han är villig till att försträcka dig med de medel, som behövas — —

— Behövas för vad?

— Du förstår, återtog Cramer, att man måste hava ett kapital för att bekämpa den, som möjligen framkommer med lösningen av Marsgåtan. Sätten äro mångahanda, man kan muta astronomer att motbevisa saken — kort sagt, det finnes tusen olika sätt. Men alla kosta pengar. Pengar har du ej. Och därmed är det adjö med tiomillionen.

— Javisst. Alltså — —

— Han vill stödja dig med det kapital, du för detta ändamål behöver mot att du, om det lyckas dig att få slantarne om fem år, dels återbetalar honom de pengar, han lagt ut, dels dessutom en million mark av arvet.

— Det var förbaskat goda villkor, eller hur, utbrast Wolfgang glatt överraskad.

— Jo, säkert! Gratulerar, gamle vän. Du tycks ha tur.

— Men har han intet knep bakom, tror du?

— Ingalunda. Jag skall själv hjälpa dig med kontrakter och allt sådant. Och förresten tycker jag, att om gubben får en million förutom sina pengar, bör han vara nöjd.

— Nåja, det kan du ha rätt i; men gå ut från att det misslyckas.

— Simon har pengar nog.

— Men — —

— Tja, vet du själv något bättre förslag, så gärna för mig, menade Cramer.

— Nej, nej, käre vän.

— Ring då på till Levison och säg, när han får komma.

— Skall han komma hit till mig?

— Ja, det är väl bäst.

Wolfgang tryckte vännens hand.

— Du är mig en sann och trofast vän, sade han. Medan jag tror, att du går omkring alldeles utan planer, så ordnar du det så här finfint.

Gubben Levison förklarade sig villig att infinna sig hos Schnitler samma eftermiddag klockan fem och anlände på slaget.

Under samtalet betraktade Wolfgang honom med nyfiket intresse. Han hade hört så mycket talas om denne bankir, att han verkligen var icke så litet förvånad över att finna, att utseendet hos mannen framför honom alls ej svarade till denna föreställning. Simon Levison bar sina sextio år med heder. Den höga pannan låg klar under ett kolsvart, kortklippt hår, och de bruna ögonen voro milda och välvilliga. Wolfgang tänkte för sig att mannens utseende tilläte honom att fresta gott folk till att gå med på snart sagt vilken affär som helst och reflekterade över, hur

litet hos Levison som berättigade till sammanlikning mellan skal och kärna.

Hans blickar gleda från den ståtliga juden till Cramer och han tyckte sig se det omvända förhållandet — vännen med det goda, varma hjärtat och det mindre tilltalande utseendet. — Se där tvenne äkta kontraster, tänkte han om de bägge rävarne.

Affärerna ordnades ungefär så, som Cramer hade meddelat Wolfgang, det vill säga, Levison förband sig, mot att få sina utlägg refunderade samt 6% ränta å dessa plus en million mark, om affären lyckades, att förskotta Wolfgang nödvändiga medel för att tysta munnen på möjliga aspiranter till Marsdonationen.

Då kontraktet härom var vederbörligen undertecknat, övergingo de tre männen till diskussion om, huru saken skulle gripas an.

— Hur i all världen skall jag kunna finna alla, som i denna tid syssla med gåtän? frågade Wolfgang.

— Jek haver ockse tänkt på then sak, svarade Simon Levison.

— Nå, hur menar ni?

— Jek lagar ännu en donation.

— Vad?

— Jek låter en person avlide.

Wolfgang ryste.

— Mord? frågade han.

— Nej, min bästa herre, nej, svarade Simon småleende. Thet är många, som dör uten att de mördes. Jek låter en finkeret man avgå med döden.

— Aha!

— Nu förstår jag, inföll Cramer, och denne man har donerat något — också av intresse för planeten Mars?

— Ackurat, ja.

Och Simon Levison utvecklade sin plan i detalj. Det vore klart, sade han, att alla eller i alla fall de allra flesta av dem, som sysslade med frågan, vore utan pengar eller åtminstone hade behov av den varan. Och de, som ägde tillräckligt kapital förut, ville nog lika fullt få vara med om att öka sina tillgångar med lätt förvärvade penningar. Nu ville han vidtala en eller annan döende, att mot vissa fördelar för dennes efterlevande, gå med på en sådan donation. Den skulle vara ett hundra tusen mark stor och begrundas därmed, att den avlidne på sistone blivit så intresserad av Marsproblemet, att han beslutat ställa ovannämnda summa till disposition åt den, som efter prövning hade de bästa utsikterna till verklig lösning av frågan. Summan skulle utbetalas till denne, på det han måtte hava medel nog att inom den bestämda tiden lösa uppgiften tillfullo. Exekutor bleve Simon själv.

— Bravo, utbrast Wolfgang. Den planen förefaller mig utmärkt.

— Jo, svarade Simon, och så är vi färtik med våre förhantlinker.

Han upptog ur fickan sin lilla, trådlösa telefon, tryckte på knappen, och förde apparaten till örat.

— Dyr, micket dyr, utlät han sig.

Både Wolfgang och Fritz Cramer åsågo med förvåning gästens åtgöranden.

— Ah, sade Wolfgang, det är alltså den nya telefonen.

— Ja.

— Jag har aldrig sett den; men väl hört den omtalas.

— Then har heller ej ännu kommit ut i then marknet. Thenne har jek fått av then uppfinnare.

— Kan man ringa vart som helst i den, undrade Cramer.

— Ach was! Then är inställd på min private bostad. — — Nå vart är thet? Ingen svarer!

Han tryckte ännu en gång på den lilla knappen.

— Nå, hallå. Jaså är thet thu min flicka. Säg till om bilen strax. Tack — vart sa thu? Vill thu följ med? Tja gör så — adjö.

Levison reste sig, tog farväl av de bägge andra och gick.

— Vad tusan var det för en flicka, som skulle möta honom, undrade Wolfgang.

— Hans dotter kanske, framkastade Cramer.

— Låt oss se.

De gingo ut i fönsterkarnappen just tids nog för att se Levison stiga in i den öppna automobilen.

I denna satt, väntande, en ung flicka av sällsynt, ljus skönhet.

— Aldrig i världen är *hon* hans dotter, sade Wolfgang, i det bensinhästen försvann bland de andra fordonen på gatan.

— Det giva vi sjutton, vad hon är eller inte är, svarade Cramer, vars små, lurande ögon strax

hade varseblivit, att den unga damen gjort ett visst intryck på Wolfgang och med sin snabba uppfattningsförmåga genast anade att för honom själv obehagliga förvecklingar kunde uppstå, om Schnitler bleve allt för intim med Levison. Vi hava viktigare saker att tillvarataga nu, min käre Wolfgang, fortsatte han.

— Men flickan var helt enkelt förtrollande, envisades Schnitler.

— Se så där ja, nu skall du kanske gå och förälska dig också — jo då blir det trevligt, tyckte Cramer. Nej, lyd du mitt råd: Affär är affär — kärlek är kärlek. Med Levison ha vi intet annat att göra, än rätt och slätt affärer.

— Det där är jag inte enig med dig i, genmälde Wolfgang. Jag kan ej inse, vad det skulle göra, om jag till exempel försökte att bli bekant med den unga damen.

— Jo, det kan jag med få ord säga dig, svarade Fritz Cramer raskt. Det skulle ej alls förundra mig, om det där med damen inte rent av var en fälla, uppställd för dig av Levison.

Wolfgang såg upp.

— En fälla — —

— Ja, vem kan veta?

— Nej, hör du, nu driver du din försiktighet väl långt, tycker jag.

— Låt oss resonera om den saken, min vän. För det första uppgav ej Simon i telefonen var han befann sig.

— Nej, det är sant. Men — Wolfgang tänkte efter — chauffören körde ju hit honom och fick väl då order att hämta honom här, när han blev kallad.

— Låt gå för det; det förefaller ju antagligt nog. Men såg du inte, hur flickan såg hit upp ett par gånger.

— Jo, svarade Wolfgang, erinrande sig ett par blåa ögon, ur vilka han sett en ljus, solglittrande blick.

— Ja, där ser du.

— Vad i all världen ser jag? Kan då inte flickan titta vart sjutton hon vill.

Cramer blev förargad och använde den taktik, som han visste aldrig förfelade sin verkan på Wolfgang.

— Gör hur tusan du vill, jag skall visst inte blanda mig i det, sade han, i det han spelade förargad.

Verkningen var ögonblicklig.

Wolfgang svarade:

— Det kan hända, att du har rätt. Gott, så slå vi ett streck över den historien.

Men han blev tyst och allvarlig och efter en stund kom det:

— Nej, vet du. Ett ansikte som hennes kan inte dölja förräderi.

— Tja, gudarne vete det. Tänk på gamle Levison. Hans utseende och rykte stämma ej heller överens.

Wolfgang ihågkom sina reflexioner helt nyligen över Levison och Cramer och tryckte ånyo vännens hand.

— Bon, du *har* rätt, sade han.

KAP. IV.

Den nya donationen.

Simon Levison hade resonerat alldeles riktigt. Vem i all världen skulle förmått att resa världen runt för att söka upp alla dem, som sökte lösa marsgåtan. Dessa sökare skulle nog, även om de påträffades, på det skickligaste söka dölja sitt förehavande. Helt annat var det med en ny donation — lockade av den skulle alla, som ägnade lösningen en tanke, flyga liksom insekten mot det nattliga ljuset, denna pekuniära fördel tillmötes. Offentliggjord i alla länders mest lästa tidningar — till och med gratis på grund av dess stora intresse för allmänheten samt i de astronomiska tidskrifterna skulle den nå fram till de mest avlägsna trakter över hela jordklotet, råka alla, som på något sätt redan intresserades av den *stora* donationen.

Hans mening med anordningen var klar nog. Han önskade veta, varifrån faran till en lösning kom — en skicklig astronom skulle engageras för att genomse förslagen — och vore en verklig fara förhanden, nåväl, så finge Wolfgang Schnitler taga vandrarestaven och söka hindra den oförsäkade tänkaren.

Det var ingen svår uppgift för Simon Levison att finna en döende man. Denne förklarade sig villig att underteckna donationen — vilken Levison naturligtvis i sinom tid själv skulle honorera — mot att Simon kontraktsmässigt lovade att utbetala till hans efterlevande familj, som befann sig i mycket små omständigheter, 2.000 mark om året i fem års tid.

Mycket nöjd med detta arrangement slöt den döende onämnde efter en tid sina ögon. Han hade glatt sig så över att kunna lämna något efter sig, att han nästan tillfrisknade på kuppen. Ett recidiv inträffade dock och ungefär tvenne månader efter Levisons samtal med mannen dog han.

Den nya donationen vandrade runt i all världens tidningar. Den friskade upp minnet av den föregående stora och satte myror i huvudet på många astronomiskt intresserade; och egentligen var det just denna mindre donation, som satte liv och lust i marsspekulationerna.

Hela historien kostade Levison endast tio tusen mark eller rättare två tusen mark om året i fem års tid, ty de i donationen utlovade 100.000 tänkte han visst ej förhasta sig med att utbetala. Han ville endast suga musten ur idéerna och det tycktes, som om han hade valt rätta sättet härför.

Allaredan innan en månad förflutit inkommo de första ansökningarna. Sedan förgick det knappast en enda vecka, som ej medförde ett eller flera förslag.

Simon Levison anställde i sin tjänst en ung astronom, vilken på förfrågan meddelat, att han för sin del ej hade någon idé om frågans lösning och heligt svurit, att icke stjäla något av de inlämnade förslagen. Mot ett gage av 400 mark i månaden skulle denne astronom genomgå det föreliggande materialet och oförbehållsamt delgiva Levison sin åsikt om alltsammans duglighet i och för utbetalande av den mindre donationen, för vilken denne var ensam och enebestämmande exekutor.

Astronomen, filosofie kandidat Carl Kuntze, hade med förtjusning åtagit sig den erbjudna sysselsättningen; en hägrande månadsinkomst av 400 mark alldeles extra utan att spår av arbete — det var något, som ej kunde undgå att tilltala honom i särdeles hög grad.

Också svann den första månaden utan att något störde fil. kand. Kuntze i hans hopp. Men redan innan den andra hade förflutit, insåg han, att den nya sysslan kanske inte var så alldeles lätt och angenäm, som han först tänkt.

— Å, kors, utbrast han ibland och burrade upp sitt stora hår, när Levisons kontorsbud bragte honom ett nytt, digert dokument, inte trodde jag att det kunde finnas så många teorier om Mars. Det är ju helt enkelt underbart.

Såväl Levison som Schnitler och Cramer tyckte att saken nu låg i goda händer och bekymrade sig ej synnerligen mycket om fil. kand. Carl Kuntze, som dock varje lördagspost översände Levison ett original och Schnitler en kopia av sitt arbete under den gångna veckan. Till all lycka för dessa bägge lekmän åtföljdes Kuntzes digra veckorapport av ett kort resumerande brev; hade detta saknats, skulle mången hava beklagat de bägge herrarne, vilka säkert ej mot en ersättning av 400 mark ens skulle orkat genomläsa astronomens veckoarbete. Breven, som förskonade dem från läsningen, lydte oftast:

— Som synes av bifogade veckorapport, har tyvärr ännu ingen gjort sig förtjänad av donationen, då mot alla förslagen tungt vägande invändningar kunna göras.

Cramer hade gång efter annan frågat sig, om det ej vore oklokt av Levison att öppet låta Kuntze sända Wolfgang en kopia av rapporten. Kuntze kunde ju misstänka något.

Och en dag frågade han Levison om saken.

— Ach — nej, svarade denne. Then Kuntze har allene fått thet besked, att then herr Schnitler *naturlikvis* måste hållas à jour met then lille donations öte.

— Och herr Kuntze misstänker ingenting?

— Nej.

— Men jag tycker ändå, min bästa herr Levison, att det hade varit försiktigare, att inte alls utsätta oss för den misstanke, som kan uppstå.

— Min vän, genmälde Simon, thet är just thet sublima i saken: Jo mera öppet, thesto mindre risk. Herr Kuntze tror blott, att jak är ovanligt gentil mot herr Schnitler och att jak gör thet för att stå väl hos honom.

— Ah —, svarade Cramer med en slug blinkning, alltid affärsman, kan jag se.

Emellertid var han ej så alldeles säker på Kuntzes omisstänksamhet, varför han strax efter föreslog sin vän Wolfgang att de tillsammans snarast skulle uppsöka astronomen, som ingen av dem ännu kände personligen.

— Tja, svarade löjtnanten, bara jag slipper att resonera med honom om teorierna, ty då skiner det igenom, att jag inte läst ett enda ark av hans skrifter.

— Å, vi reda oss nog ur den dilemman, genmälde Cramer.

KAP. V.

En lösning?

En afton något senare ringde det på fil. kand. Kuntzes tamburklocka, och då denne personligen gick för att öppna, inträdde tvenne personer av vilka den ene presenterade sig som löjtnant Wolfgang Schnitler och föreställde sin följeslagare som sin vän, grosshandlare Cramer.

— Aha, löjtnant Schnitler, jag förstår, ni vill höra nyheter — sista veckans marsteorier? Var så god stig in, mina herrar.

De inträdde i arbetsrummet, ett stort, glatt rum med ett väldigt skrivbord, höga, välfyllda bokreoler, diverse instrument och skinnbeklädda, bekväma länstolar.

— Här, sade värden, i det han lade handen på en väldig pappershög, här ligga alla snillefostren.

— Jaså, men apropå snillefoster, så vill ni väl inte påstå, att *alla* förslag äro komplett vanvettiga? undrade Cramer.

— Nej, visst inte. Många av dem äro ej alls illa utfunderade. Men jag har uppfattat mitt engagement hos Levison så, att det här gällde att kort och gott framdraga de »emot», som jag kunde finna. Så snart jag påträffade ett, varemot intet kunde vetenskapligt invändas, borde uppställaren av detsamma ifrågasättas till erhållande av donationen. Det är således för mitt arbete alldeles tillräckligt, om jag finner en enda invändning — den stjälpur hela den fina teorin.

— Javisst.

— Och hittills har vartenda förslag haft en lucka.

— Jaså, sade Wolfgang. Men säg mig en sak. Ni förstår väl mitt intresse för denna undersökning?

— Uppriktigt sagt, tror jag mig förstå den —

Cramer ryckte till, men Kuntze fortsatte, utan att märka rörelsen:

— Jag tror att uteslutande nyfikenheten driver er. Ni är naturligtvis i högsta grad spänd på, om någon lyckas finna en eller annan förklaring av problemet. För er gäller det ju en massa pengar; ni ser helst, att gåtan ej löses, ty då är ni om några år en rik man. Och då är det minsann ej underligt, om ni är nyfiken. Levison vill, antingen därför att han är er vän, eller därför att han hoppas på förbindelse med er, om ni får pengarne, visa er en liten vänlighet, och låter er därför följa med i utvecklingens gång. Är det ej riktigt?

— Jovisst, svarade Wolfgang, och Cramer andades lättad. Det var tydligt, att den unge vetenskapsmannen absolut intet anade. Grosshandlaren blev så upprymd av detta, att han rent av blev välvilligt stämd mot Kuntze, och för att smickra honom sade han:

— Tala om någon av de intressantaste teorierna för oss, herr Kuntze.

Nu var det Wolfgangs tur att rycka till. Han hade absolut ingen lust att besväras med något som helst tankearbete. Men han var van vid, att vännen aldrig framkom med något oförnuftigt; hans tilltro till honom var full och hel. Därför sade han endast:

— Ja, det vore roligt, låt oss höra, jag ber.

Kuntze var förtjust.

— Tja, sade han, seende åt högen till, vilken skall jag omtala? Ni, herr löjtnant, har ju läst dem samtliga. Vilken tycker ni själv?

Det blev en pinsam tystnad.

— Jag är så litet bevandrad i astronomin; men — allt det där har jag ju läst — tala om någon av de nya, som ni ännu ej sänt mig. Ni har väl denna vecka också fått något?

Astronomen lät höra en lätt vissling.

— Visst tusan, utbröt han, och det ett väldigt lustigt ett. Det är ett av de mest originella uppslag, jag hittills läst; det kom mig tillhanda i går.

Både Cramer och Wolfgang bleknade lätt. Hade manne det fruktade förslaget kommit? Kanske lösningen vore funnen?

— Nå, frågade Wolfgang i andlös spänning.

— Tror ni det innehåller lösningen? undrade Cramer.

Astronomen svarade icke genast. Han såg på de bägge herrarne och märkte tydligen deras oro. Då var det, som om det blixtrade till inom honom, som om den lilla humoristiska gnista, man ibland såg skymta fram ur hans ögon, tänt en idé.

— Det skall jag säga, när jag har fått höra vad ni bägge själva mena om det, sade han blott.

Liksom alla teoretiker var Kuntze glad och stolt, när han hade intresserade åhörare. Nu såg han för sig dessa bägge dagdrifvare i spändaste förväntan sluka vart ord från hans läppar, när han

skulle föredraga den originella teorin. Inte för mycket gott ville han låta denna nöjesstund gå sig ur händerna.

— Jag har, som sagt, ännu ej givit mitt utlåtande om saken, fortsatte han långsamt och närmade sig dokumenthögen, inom sig glädjande sig över att verka medelpunkt i församlingen.

Han tog det översta av papperen och vecklade upp det. Det var en tjock foliant, smakfullt inbunden.

— Omsorgsfullt utarbetat, tyckte han, under det de andra ryste.

— Men jag skall fatta mig i korthet, tillade han. Jag nöjer mig med att här och där utplocka de punkter, som äro de utslagsgivande.

Och under det de andra stillatigande åsågo hans bläddrande i det tjocka, inbundna manuskriptet, slog astronomen upp en sida, lade folianten i knät och sade:

— Ja, det är sant. Vi måste som åskådningsmaterial hava en kopp svart, rykande kaffe.

KAP. VI.

En syn i en kopp kaffe.

— Högst besynnerligt, tänkte Wolfgang och Cramer, och de uttryckte också denna tanke under användande av flere av språkets superlativ, medan Kuntze tryckte på en knapp och tillsade den inträdande hushållerskan om varmt kaffe.

— Ja, det är ganska märkvärdigt, medgav astronomen, men jag gjorde själv experimentet i morse.

— Och det lyckades!

— Alldeles förträffligt.

De bägge herrarne rent av fröso vid tanken på det heta kaffet och vad som komma skulle.

— Det är en ganska poetisk början på den här teorin, sade astronomen. Den hoppa vi väl över?

— Tvärtom, tvärtom, tyckte Wolfgang, som älskade lättare saker framför det rent vetenskapliga. Låt oss höra det, innan kaffet kommer.

— Gott, sade Carl Kuntze. Så här börjar teorin, det vill säga inledningen.

— Gott, fram med det poetiska!

Astronomen läste:

— En äng i blomsterskrud — är det ej som den mörka natthimlen, översållad av myriader tindrande stjärnor? Se, himlapellen är ängens saftiga gräs med dess gröna ton, och stjärnehären är blomma vid blomma av skiftande färgnyans! Än stora, än små, än lysande starkt och än svagt, så äro både ängens blomster och himlens ljuspunkter i natten.

Sökande fladdrar en fjäril från blomma till blomma, surrande ilar ett bi mot ett lysande färgstänk — äro de ej som våra tankar, som irra, dallra genom omätliga rymder? Visserligen lysa blommorna och glänsa stjärnorna, men man har dock rätt att fråga sig: är denna spröda färg, detta milda ljus ensamt tillräckligt att åstadkomma sådana verkningar?

Svaret är enkelt och lyder så: Vad blomma och insekt beträffar, är färgen allena ej nog. Det behöves ock doft — fast mänskliga luktorgan ofta ej märka den — en doft, som tydligt förnimmes av insekterna.

Men var blir det då av sammanlikningen med stjärnorna i rymdens eviga blå? Också de måste besitta en doft för att varsnas och älskas av tankens fladdrande insekt.

Och liksom blommans doft är ett utslag av dess högsta, inre liv långt finare än färg och form, så är ock rymdens stjärnedoft dessa guldkorns högsta, hemliga liv.

Att söka fatta sfärernas doft är att höra deras harmoni, att höra harmonin är att märka, att ingen ton skorrar i deras musikaliska blandning. Då blir det, att fatta sfärernas doft, detsamma som att känna var doft för sig, var himlakroppens innersta, hemliga liv.

Så tänkte jag. Det är nu länge, länge sedan. Det var en stilla natt på Java. Bergslutningen hade jag samma dag beundrat; den var tätt beklädd av de evigt gröna kaffebuskarne, vilkas vita blommor i dagsljuset verkade som utströdda punkter av stilla ljus. Och hela luften var mättad av blommornas egna, balsamiska doft. Nu i den tysta natten låg berget mörkt, men doften svävade än i stillheten och mot himlens mörka dok trädde tusentals stjärnor glänsande fram. Det var då, jag varsnade stjärnevärldens doft; ty vad voro de annat än dagens lysande blomsterkalkar, fast längre bort.

Kuntze tystnade; hushållerskan inträdde med kaffet. De bägge besökarna yttrade intet; de väntade på det omtalade experimentet. Astronomen tycktes emellertid vilja sätta deras tålmod på ännu större prov; han blåddrade litet i manuskriptet och stannade ett stycke längre fram i folianten.

— Här komma nu en hel del utvecklingar över doft, blommor och stjärnor, varpå förslagsställaren, som är anonym — —

— Vad — anonym?

Wolfgang hade rest sig som stucken av en orm, när ordet uttalades.

— Ja, svarade Kuntze, det förekommer ju ofta. Se här, fortsatte han och visade de bägge herrarne signaturen P. B. Z. å manuskriptets sista sida.

— Men —, utbrast Wolfgang; han hejdades dock att fortsätta meningen genom en blick från Cramer, vilken i stället yttrade:

— Var så god, läs vidare; det blir ju signaturens eget fel, om han vill dölja sig, ifall han har något att vinna.

— Jo, därpå övergår P. B. Z. till att överföra doft och stjärnor till direkt kaffe och sådana. Och slutligen kommer inledningen till det, som direkt tager sikte på marsdonationen. Han skriver:

Jag hade nyss läst om den märkvärdiga, stora marsdonationen, och mina tankar sysslade nästan oavbrutet med gåtan. En eftermiddag vann jag fullständig klarhet. Jag satt vid mitt skrivbord; framför mig stod en kopp svart, hett kaffe. Koppen stod så, att den ljusa aftonhimlen bildade fond till dryckens yta. Då såg jag något besynnerligt. Det lätta, tunna dok av imman, som bildade sig över den varma ytan, brast och på ljusare botten — imman — bildade sig de vackraste »kanaler» — det underliggande kaffet — mörka och klart tecknade. Var det doften, som nu mot himlens bakgrund sjöng gåtan om Mars hemliga sanning? Så frågade jag mig.

Astronomen gjorde ett uppehåll.

— Och nu, sade han, äro vi färdiga för experimentet, mina herrar.

Han ifyllde en kopp nästan till randen med kaffe och ställde den så, att den stod emellan betraktarens öga och den elektriska bordslampan. Ytan reflekterade sålunda ljuset.

— Var så god, herr löjtnant, yttrade han, pekande på en stol. Håll andedräkten, så att ni ej blåser bort den lätta imman. Ser ni den?

Wolfgang nickade.

Plötsligt såg han imman remna, och i samma ögonblick framträdde klart och tydligt den syn, som astronomen nyss beskrivit.

— Underbart, utbrast han.

Men samtidigt försvann synen. Luftdraget vid det uttalade ordet hade varit nog att pusta bort den eteriska imman, och koppens innehåll stod åter svart och klart.

— Håll andan ett ögonblick, så får ni synliga »kanaler» igen, sade Kuntze.

Fenomenet framträdde ånyo.

Cramer och Wolfgang roade sig med att gång på gång framkalla den egenartade synen och åter låta den försvinna.

— Nå, frågade Wolfgang till slut, hur använder han detta fenomen på Mars?

— Hon, rättade Cramer.

— Vilken hon?

— P. B. Z. naturligtvis.

— Varav sluter du att det är en kvinna?

— Först och främst av den poetiska inledningen och så av kaffekoppen.

— Gott, varav sluter alltså P. B. Z., att marsgåtan är löst? Och hur applicerar han eller hon det på Mars?

— Så här skriver han eller hon; han vände några blad och läste:

— Det förefinnes så oerhört stora likheter mellan Mars' kanaler och remnorna på den mörka kaffeytan, att det är rent ut frapperande. Den lilla olikhet, som existerar, beror antagligen endast på, att marsytan är sfärisk, medan kaffets är plan. Man har härav lov att sluta sig till, att Mars' yta betäckes helt och hållet av ett mörkt, varmt och sjudande hav. Det är mörkt av uppslammad mylla, lera och liknande. Mot den kalla världsrymden bildas en beständig ånga, ett dimtäckte, som brister, bildande långa rifter och remnor. De observerade förändringarne äro blott regelbundet återkommande vindilar över havet. Kanalernas fördubblingar tidvis förklaras likaså härav. De vita fläckarna i polernas närhet äro blott tätare kondensationer av imman, påminnande om våra tjocka, jordiska moln. Mars' något åt orange dragande färg uppstår därigenom att vissa ljusreflexer alstras; de äro kombinationen av det underliggande havet och det på imdokets yttersida fallande solljuset. —

Astronomen tystnade.

— Nå? frågade Wolfgang.

— Ja, det jag nu läst upp, är ju endast småplock här och där — resten har förövrigt blott rent vetenskapligt intresse.

— Och er mening? Tror ni, att denne P. B. Z. lyckats finna den verkliga lösningen?

— Vad tror ni själv?

— Vi bägge äro nog ursäktade, att vi ej uttala oss.

— Mitt svar avgives om lördag direkt till herr Levison, svarade Kuntze med en förbindlig bugning.

Vid dessa ord hajade de bägge männen till. Wolfgang blev endast förargad och gjorde inga reflektioner; han tänkte blott: Det var en förbannat ogin karl!

Cramer däremot, med sin snabba uppfattning, hade på fem sekunder följande tankekedja fix och färdig: Direkt till Levison; aha — han misstänker antingen att vi äro spioner, som lägga ut en fälla för honom, eller han anser sig bunden av sitt löfte till Simon att endast var lördag meddela sina resultat eller också vet han själv ej ännu, vad han skall svara, om han gillar eller ogillar marsteorin. Gott — det sista är nog det riktiga.

Därför sade han med ett förbindligt leende:

— Utmärkt, herr Kuntze, och tack så mycket för det intressanta föredraget.

Han räckte fram sin hand till avsked, Wolfgang följde utan ett ord hans exempel, och några ögonblick senare hade de bägge herrarne lämnat astronomen.

Utkomna på gatan utvecklade Cramer sin övertygelse, att det här förelåge ett verkligt farligt fall, och att kanske, när allt kom till allt, lösningen av gåtan nu verkligen vore funnen.

— Låt oss emellertid diskutera saken en smula, föreslog han. Antag, att denna teori är lösningen — vad har så Kuntze för intresse av det? Kanske han riskerar, att hans engagement hos Levison upphör? Vad tror du?

— Tja, jag vet sannerligen inte. Varför skulle engagementet upphöra?

— Levison kan ju hava överenskommit med honom, att hans tjänst ej längre behöves efter att en lösning framkommit, i så fall är det i Kuntzes intresse att helt enkelt framkomma med invändningar mot *allt*. Vi kunna ju ej kontrollera hans motbevis.

— Så oklok har Simon nog ej varit.

— Fan vet! De slugaste köra ofta fast på en eller annan bagatell, som de glömt. Emellertid; jag anser, att här föreligger en hotande fara.

— Men kunde vi ej fråga Levison?

— Jo, det har du rätt i, medgav Cramer.

De undersökte förhållandet telefonledes, och Levison svarade, att det hade ingen fara alls, Carl Kuntze vore hederligheten själv. Förresten hade han ej alls nämnt något om saken, endast engagerat astronomen så länge, intill att donationen *verkligen* honorerades, och Simon själv vore mycket tillfreds att så länge som möjligt slippa ifrån denna utbetalning.

— Se där ha vi ägget, tyckte Cramer. Jag ger mig fanken på, att Kuntze kommer att säga nej om lördag — även om det sker mot bättre vetande.

Lördagen kom och med den astronomens lunta. Det obligatoriska, korta brevet medföljde.

Det var lika de föregående.

— Vad var det jag sade? frågade Cramer. Jag ger mig fortfarande fanken på, att karlen är en skurk. Och nu, min käre Wolfgang, få vi arbete.

— Hur så?

— Vi måste söka reda på P. B. Z. och se, vad vi kunna göra för att hindra, att hans eller hennes teori sprides.

Wolfgang Schnitler svarade:

— Jag vore mest böjd att antaga, att Kuntze har rätt — att vi låta hela P. B. Z. förfalla och vara i fred. Tror signaturen själv på saken, så bör han eller hon väl uppgiva sin adress. Men intet sådant har gjorts.

— Gott, svarade Cramer, jag är enig med dig till hälften — låt oss intet göra nu — men låt oss heller ej alldeles släppa saken ur sikte — med få ord, vi vilja sova på, saken.

KAP. VII.

Doktor Martini.

Det förflöt en veckas tid utan att något förspordes från P. B. Z., och Cramer hade under denna tid gjort förfrågningar även hos andra astronomer. Dessa hade besvarats så, att det tydligt framgick, att P. B. Z. omöjligt kunde hava någon utsikt till uppmärksamhet, och Cramer var lugn.

Men vid denna veckas utgång hände däremot det besynnerliga, att Kuntze icke sände något brev.

— Nåväl, tänkte Schnitler och Cramer, det har väl blivit ett tillfälligt avbrott i teorifabrikationen, och för att undersöka, huru det förhöll sig med saken, ringde Cramer för säkerhets skull upp kandidaten.

Jo, det var riktigt. Han hade ej mottagit något papper från Levison och kunde således intet rapportera.

— Skönt, sade Cramer till Wolfgang, vi tycks få litet lugn ovanpå stormen. Du skall se, att det till slut icke lyckas någon alls att förklara marsgåtan och att pengarna äro dina.

— Tror du?

— Ja. Men vi få ju se, genmålde Cramer.

Det var, som om denna möjlighet med ens stod klar för Wolfgang. Hela tiden, sedan onkelns testamente upplästs för honom, hade han varit liksom bedövd, som ett viljelöst redskap i Cramers hand. Han vågade ej tänka på eventualiteten av, att de tio millionerna verkligen skulle bli hans utan en förtvivlad kamp — han hade blivit en man, visserligen, men på ett föga värdigt sätt: att, gälla vad det än vore, följa Cramers anvisningar och tilltvinga sig arvet.

Men nu, sedan Cramer sagt farväl och avlägsnat sig, stod allt detta klart för Wolfgang — han måste handla och tänka självständigt — nu, strax måste han börja. Detta stod alldeles tydligt för honom.

Han slog sig ned framför sitt skrivbord, tände en cigarr och lät de blå ringarne luftigt dansa mot fönsterrutan.

Det tycktes honom, som hade utsikten, att arvet *kunde* tillfalla honom utan någon handling, som var på ett eller annat sätt ofin, gjort honom till en annan och bättre människa.

Och nu ville han göra något — något alldeles självrådigt, något som Cramer ej hade med att göra — ja, helst tvärt emot dennes råd och förmaningar.

Som han satt där försjunken i tankar, var det, som togo rökringarne form och gestalt, och ur rökmolnen trädde det fram bilden av en ung flicka.

Ah — han kände mycket väl igen henne. Det var den unga flickan, han sett i Levisons automobil, och som då uppväckt hans intresse i så hög grad.

Han kände en obetvinglig lust att göra hennes bekantskap, att få återse henne.

Men huru?

Med ens slog det honom, att här kunde han kombinera något, som gällde nytta och nöje. Han ville strax avlägga Levison ett besök, en privat, familjär visit, för att undersöka, huru det förhöll sig med den omständigheten, att ingen ny teori förgångna veckan inlämnats.

Sagt och gjort.

Wolfgang gjorde toalett och lät snart därefter anmäla sig hos Levison.

Betjanten upplyste, att hans herre för ögonblicket var upptagen, men om herr Schnitler ville taga plats i salongen —

Wolfgang slog sig ned. Han hyste ett svagt hopp om, att den unga flickan skulle infinna sig, ett hopp, som dock gäckades.

En dörr till ett angränsande rum stod på glänt. Han gissade sig till, att det var biblioteket, ty han hörde Levisons stämman talande med en främmande herre. Bägge talade brutet; Levisons språk med dess egendomligheter kände Wolfgang redan förut, och den besökande bröt på italienska.

Utan att behöva lyssna hörde Wolfgang varje ord, som yttrades. Först föreföll det honom likgiltigt, han tog en bok från bordet och bläddrade i den, icke ägnande samtalet i biblioteket något intresse. Men ett ord: »*marsgåtans lösning*», som uttalades av den besökande, fick Wolfgang till att plötsligt spritta till.

Och det lönade väl mödan att höra efter. Under samtalets gång blottades för honom en hel komplott.

Den besökande, som av Levison kallades doktor Martini, framkom med det förslaget, att Simon

skulle understödja honom med medel för byggandet av världens starkaste teleskop — genom det skulle han så observera Mars, han skulle kunna framkomma med den enda riktiga förklaringen. Därpå skulle Simon Levison och han dela rovet — tiomillionen — genom att taga jämt hälften var.

De voro så ivriga, de bägge inne i biblioteket, att de höjde rösterna mer och mer.

Till slut tycktes den skönaste enighet hava uppnåtts, och Wolfgang fick till sin ytterliga häpnad höra ännu en tredje röst från en person, som hittills ej med ett ord förrått sin närvaro — det var Cramers.

Där skulle delas och delas, det hela var planlagt på Wolfgangs fullständiga ruin, och vännen Cramers arbete bestod i att under hela tiden, medan byggandet av jätteteleskopet pågick, hålla Wolfgang i den djupaste okunnighet om allt. För detta skulle han i dusör påräkna 500.000 mark av vardera herrarne, tillsammans en million mark — i sanning en mycket god förtjänst.

Wolfgang var för häpen för att kunna tänka klart och redigt. Så mycket begrep han emellertid, att Cramer måste hava gått direkt från honom till Simon.

Så uppgjordes planen.

Doktor Martini skulle, mot att Simon förskotterade honom det belopp, som erfordrades till byggandet av teleskopet — en jättestor spegel — om han lyckades, överlåta fem millioner på Levison. Spegeln skulle byggas — —.

Just som platsen närmare skulle angivas och Wolfgang skärpte sina öron till det yttersta, öppnades dörren till ett tredje rum. Wolfgang såg ditåt.

På tröskeln stod flickan från automobilen, förvånad att finna en besökande i salongen och måhända ännu mera häpen, då hon i honom igenkände den man, vars ögon hon mött en gång förut och som hon visste var löjtnant Wolfgang Schnitler.

Wolfgang reste sig bugande, och flickan besvarade med en lätt böjning på huvudet hans hälsning. Hon ville just taga ett steg fram emot honom, då han gjorde något, som kom henne att ännu mera förvånas än för ett ögonblick sedan.

Löjtnant Schnitler närmade sig henne hastigt men ljudlöst, med sitt ena finger betydelsefullt lagt över munnen. Han grep henne fast men icke omilt om ena handleden, och innan hon ännu hunnit komma till besinning, hade han, utan att ett ord växlats, tryckt in dörren, varigenom hon kommit och bägge befunno sig i rummet innanför salongen. Sedan han väl stängt dörren efter dem, släppte han taget om handleden och sade:

— Förlåt.

Hon såg förundrad på honom, varken ond eller ledsen, endast oförstående.

KAP. VIII.

En gemensam hemlighet.

— Förlåt.

Hon tyckte han ej alls såg farlig ut. Visserligen var hans sätt något olikt det hon väntat sig, men 1950 års kvinnor voro ej så ytterligt nogräknade.

— Det hade kunnat gälla mitt liv, viskade han, och flickan kom med ens in i rollen, att det gällde tystnad, ehuru hon ej visste varför.

— Jag är löjtnant Wolfgang Schnitler, viskade han. Jag har just i detta ögonblick blivit sviken av dem jag trodde vara mina vänner. Min ställning är ytterst obehaglig i detta hus för tillfället. Jag kan ej säga mera nu. Men ni skulle kunna hjälpa mig — —

— Men ni vet ju ej ens, vem jag är, sade flickan.

— Nej, fröken. Men lova mig för mitt livs skull, att ni för ingen yppar, att jag den sista kvarts timmen befunnit mig i salongen.

— Är det så farligt?

— Ja.

— Gott, jag tror er och lovar att tiga.

— Tack. Nu måste jag bort. Säg, kan ni möta mig i morgon — förlåt, men när det gäller ens liv — och jag ser i er ett halmstrå — ni förstår — kan ni? Vill ni?

Flickan såg på honom.

Det låg så mycken verklig ångest i hans blick, att hon resolut svarade:

— Ja, jag vill möta er i morgon middag klockan ett vid Brandenburger Thor.

— Tack.

— Och nu skall jag visa er en annan väg till hallen — ni vill väl gå — jag tyckte ni nämnde det.

— Ja, gå i all hemlighet och osedd.

Flickan förde honom genom en korridor ut till hallen och försvann med en nick.

— Jag behöver ej träffa herr Levison, upplyste Wolfgang den frågande betjänten, det var unga fröken mitt besök egentligen gällde. Se här, och han lät ett guldmynt falla i den bugande lakejens hand, ni behöver ej alls nämna till herr Levison om mitt besök.

Betjänten smålog.

Wolfgang hade kunnat slå honom för det flinet, men han måste behärska sig — allt berodde på, att det ej blev känt, att han varit i huset just nu — det var hans enda räddning, ty han insåg tydligt, att personer, som Levison och Cramer nu visat sig vara, icke skulle skona hans liv om de upptäckte, att han listat ut deras anslag.

Han kom emellertid lyckligt och väl ut på gatan och där smög han sig fram utmed husraden, intill han nådde första tvärgata. Först då lugnade han sig något. Han såg sig om efter en automobil och åkte direkt hem.

— Mycket angenämt, resonerade han, ens vänner, som man skall lita på, vända kappan efter vinden. Det var således en komplott — Cramer och Levison hava »arbetat» tillsammans i den här saken. Tack! Men jag skall bliva dem litet för slug. Hålla god min och låtsas om ingenting.

Så gingo hans tankar till den unga flickan. Skulle även hon svika det förtroende, han ämnade giva henne nästa dag? Nå, det fick han tids nog veta. Han *måste* hava henne till förtrogen, vem annan skulle kunna hålla honom à jour med gubben Levisons planer, och dem måste han veta, för att kunna komma dem på skam. Ja — vem annan än hon — men vem var hon? Hans dotter? Antagligen. Men skulle verkligen en dotter vilja spionera på sin far? Ja, det var den stora frågan. I realiteten gjorde ju flickan sin fader en tjänst genom att bidra till att hans nesliga plan förhindrades i dess utförande. Det ville i alla fall varje sann kvinna göra. Men var denna flicka en sann kvinna? Och Cramers ord, när flickan mötte Levison i automobilen, stego fram för honom — »det kan vara ett försåt, som Levison lagt ut». Ja, det kunde vara det — men, den, som sagt de orden, var ju själv en värre bedragare än många.

Allt började gå runt för Wolfgang. Nej, det fick gå bäst det gitte — han skulle väl av flickans sätt i alla fall på något vis kunna sluta sig till, om hon vore att lita på eller ej.

Det ringde.

— Cramer, tänkte Wolfgang. Gott — fort in i rollen.

Mycket riktigt. Cramer inträdde med sitt vanliga smil och i allt sig så lika, att Wolfgang måste fråga sig själv om han ej rent av hade drömt hela det ohyggliga samtalet. Men vart ord Cramer yttrade, skorrade som en återklang av rösten från Levisons bibliotek, när stämman resonerade

om procenter och dusör för att hålla honom, Wolfgang Schnitler, i okunnighet under vänskapens mask.

Han ryste.

— Du mår inte bra? frågade Cramer deltagande.

— Jo, fullkomligt, gamle, gode vän.

De talades vid om likgiltiga saker, superade tillsammans som vanligt och skildes på kvällen, som om intet passerat.

Klockan ett nästa dags middag stod Wolfgang väntande vid Brandenburger Thor.

Besynnerligt nog tvivlade han ej ett ögonblick på, att flickan skulle hålla sitt ord.

En kvart över ett syntes emellertid ännu ingen till. Klockan blev halv två och två. Ännu ingen.

Wolfgang kände sig djupt besviken. Våt var han av regnet trots paraplyn — ty det regnade icke måttligt — och han skyndade in på närmaste kafé för att medelst ett glas glödgat vin bringa blodet i omlopp.

Svek på svek.

Nu var han förrådd från det hållet också. Nå, vad kunde han egentligen mera vänta?

Trött på sig själv och hela tillvaron körde han hem till sig.

På hans arbetsbord låg en biljett.

Han bröt den.

Underskriften var Elli Zander.

— Elli Zander? Alldeles obekant, mumlade Wolfgang.

— Förtroende mot förtroende, läste han. Ni gav mig ert i går — jag ger er härmed mitt. En herre av edra bekanta — en av dem, som i går befann sig inne i biblioteket — har senaste tiden förföljt mig med giftermålsanbud. I dag när jag var på väg att träffa eder, såg jag, att han iakttog mig och följde mig på avstånd. Då jag ej ville, att han skulle se oss tillsammans — för er skull — vågade jag ej infinna mig på det avtalade stället. Jag föreslår er emellertid ett mycket säkrare sätt att råkas. Jag passerar i eftermiddag klockan fem Leipzigerstrasse 65. Var på platsen, så stannar jag min bil ett ögonblick och ni stiger in.

Elli Zander.

— Ändå en ljusglimt, sade Wolfgang för sig själv. Men Cramer! Åter falskt spel. Han varnar mig för flickan och gör själv försök till att närma sig henne. Gott — klockan fem. Elli Zander? Jag undrar, i vilket förhållande hon står till gubben Levison? Niece kanske. I alla fall icke dotter.

Så började han undersöka sina känslor för den unga flickan. Kärlek? Nej. Hon var söt, tilldragande, helt från de täcka ansiktsdragen till den lilla, pikanta foten — det var allt.

Åter stod den falske vännen för honom — nej, ut i staden, för allt i världen ville han inte just nu träffa Cramer.

Och Wolfgang Schnitler begav sig ut i stadens vimmel.

KAP. IX.

Bundsförvanter.

Mötet klockan 5 fick ett lyckligare resultat än det föregående. Precis på minuten stannade en automobil på den uppgivna platsen och en liten behandskad hand vinkade åt Wolfgang.

— Till Treptow, beordrade Elli Zander, när hennes kavaljer steg in.

Han såg frågande på henne.

— Ja, svarade hon, vi resa till Treptow och vidare så länge samtalet varar. Kan ni tänka er en säkrare plats än i en automobil, om man vill tala i fred och ro?

— Nej, medgav han, härligt.

Han frågade henne om hennes ställning i Levisons hus, och hon svarade honom, att hon var Simons systerdotter. Som helt ung hade hon blivit fader- och moderlös och Levison upptog henne då, som änklings och barnlös, i sitt hem. Hon beskrev sin morbror som en älsklig och nobel man, som gjort allt för henne. Hon var så rörande i sin beskrivning, att det stack Wolfgang, att han snart måste göra mindre fördelaktiga avslöjanden om morbrodern.

Därpå övergick Elli av sig själv till att tala om Cramer och hans tilltag.

— Jag utstår ej den mannen, förklarade hon. Det är något i hela hans sätt, som verkar fränstötande; han påminner mig alltid om en kall och klibbig groda. Hans artigheter äro fadda och dumma. Jag kan ej begripa, varför han skall vända sig till mig med sitt frieri. Jag har aldrig uppmuntrat honom det minsta. Men han spekulerar väl på de pengar, han tror, att jag får ärva efter morbror. Usch! Men nu till er och edra angelägenheter, löjtnant Schnitler, vi ha sannerligen talat nog om mina.

— Som ni vet, började Wolfgang.

— Ja, vänta litet, avbröt honom fröken Zander, jag skall berätta er, vad jag redan vet om er, så får ni fortsätta.

Hon omnämnde nu, vad tidningarna redan meddelat om marsdonationen och om hur hennes morbror trätt stödjande emellan med den mindre donationens placering på rätt man. Hon visade, att hon mycket väl begrep faran, Wolfgang löpte att mista sina millioner, om gåtan löstes.

— Så långt känner jag alltså allt, slutade hon, men om detta, att ert liv svävar i fara, har jag ej minsta aning. Nu är jag idel öra.

Wolfgang visste ej, hur han skulle börja.

— Först en fråga.

— Var så god.

— Det gäller er morbror.

— Ja — vad mera.

— Det jag nu skall berätta er, ställer honom i en ogunstig dager.

— Men vem har *rätten* på sin sida? frågade flickan.

— Jag.

— Gott — jag vill höra på.

— Men kan ni giva mig ert heligaste löfte, att vad jag nu anförtror er stannar emellan oss, att ni ej upprepar en stavelse för någon.

— Ja, om det ej skadar morbror.

— Det gagnar honom, ty det förhindrar en dålig handling.

— Så lovar jag er heligt, att ej röja för någon, vad ni nu säger mig, sade flickan och lade sin behandskade hand i hans.

— Tack, fröken Zander.

Wolfgang berättade nu allt han hört.

Elli hörde på, då och då interfolierande med små bemärkningar såsom åh — nej, vad säger ni — nedrigt — och liknande, och när han slutat sade hon:

— Jag kan ej alls fatta detta. Morbror, som ej vill en katt något ont. Skulle han vara inblandad i en så usel komplott?

— Ja, det finns något, som heter affärsmoral, och det är en moral för sig själv, filosoferade Wolfgang. De praktigaste människor falla understundom offer för den.

Elli Zander satt tyst en stund.

— Och vad skall jag så hjälpa er med? Vill ni, att jag talar förnuft med morbror och får honom på andra tankar? frågade hon till slut.

— Nej, nej, utbrast Wolfgang. Nej, vad jag menade är detta: Ni får försöka att vinna er morbrors förtroende; rent av sagt spionera på honom, så att jag kan veta, hur saken framskrider. Doktor Martini har fått kapital av er morbror till att förfärdiga världens största reflektor eller vad det nu heter. För mig gäller det att få veta, *var* den skall byggas.

— Ah.

— Ja. Anser ni, att det vore ett brott, om jag gjorde allt, som stode i min makt för att förstöra denna apparat, som bygges i avsikt att totalt ruinera mig?

— Nej, icke under sådana förhållanden. Ni har ju kniven på er strupe. Men — en sak — ni talade om en direkt livsfara — vad menade ni med det?

— Jag menade närmast, att om Cramer och Martini finge reda på, att jag anar något om deras plan, skulle de finna det bekvämast att helt enkelt låta mig försvinna.

Flickan tänkte sig om.

— Ja, ni har nog rätt, sade hon. Ja, ja. Jag ser nu, att jag måste hjälpa er. Ni kan fullt lita på mig, löjtnant Schnitler — ni skall få alla de underrättelser, jag kan giva er.

— Bundsförvanter alltså, sade Wolfgang.

— Ja, bundsförvanter, svarade flickan och räckte honom handen.

Automobilen förde de två åter tillbaka från förstaden till Berlins mera trafikerade gator. Regnet, som under resan från staden fallit stritt, hade upphört, och solen lyste från en hög himmel.

— Jag skall låta er höra från mig, så fort något är att meddela, sade Elli vid avskedet.

— Hoppas att det blir snarast möjligt, svarade Wolfgang, i det han höll hennes hand längre än det strängt taget erfordrades.

Flickan rodnade och drog sig tillbaka.

KAP. X.

Första steget.

Den tjuugoåriga Elli Zander lutade sig tillbaka i automobilens, efter att hon beordrat chauffören att hålla ett par hus från morbroderns. En lätt rodnad färgade hennes kinder. Denna upplevelse var ny för henne och ägde ett lockande behag. Det låg något pikant över denna gemensamma hemlighet, något okänt och tilldragande, tyckte hon.

Morbroderns plan att störta Wolfgang föreföll henne avskyvärd — hon kunde ej riktigt sätta sig in i den, men hon skyllde på affärsmoralen för att på något sätt kunna förklara sig handlingen.

Och nu skulle hon börja behandlingen av Levison. Hon kände gott taktiken. Hon hade använt den många gånger förr med gott resultat. Det var endast att låtsas vara litet krasslig, strax blev gubben förvandlad till det medgörligaste lamm — hon kunde linda honom om sitt finger.

Hon började strax.

Men försöket slog alldeles fel. Levison kunde på intet sätt förmås att yppa något.

Elli insåg snart, att här kunde hon »arbeta» med konstgjort illamående i femtio år utan resultat; något annat och mera raffinerat måste tillgripas.

Snart hade hon funnit en ny anfallsplan och Levison blev mycket förvånad, då hans systerdotter en dag yttrade till honom:

— Morbror. Jag är en allt för onyttig samhällsmedlem.

Han såg upp småleende och frågade, vad hon menade, och om hon ej ansåge det vara alldeles nog, att hon med sin munterhet och älsklighet kastade litet solsken över hans annars så ödsliga liv.

— Det ena hindrar väl ej det andra, svarade flickan. Jag vill utföra något i livet — tjäna pengar själv och ändå vid sidan av detta vara densamma för dig, som du tycker, att jag är nu.

— Nå, nå, varför icke? Har du något förslag? undrade morbrodern.

— Ja, svarade flickan raskt, ja, jag har ett ypperligt förslag.

Levison såg förvånad på henne. Han anade redan en affär.

Elli fortsatte:

— Jag vill bli astronom — ägna mig åt upptäckten av Marsgåtan —

— Håll, håll, vad menar du?

— Jag vill lösa problemet, morbror.

Nu hade Elli beräknat, att morbrodern skulle blotta sig — säga, att detta skulle hon ej bry sig om, ty det vore redan i görningen och dymedelst hoppades hon lista ut något om hemligheten med doktor Martini — men nej. Intet sådant inträffade. Morbrodern tog henne blott leende under hakan och sade skrattande:

— Gör du tet, min stumpa, gör du tet!

Hon blev blossande röd. Det var så förödmjukande att välva stora planer i sin själ och så nolens volens bli ansedd som en liten barnunge, att tårarna nästan kommo henne i ögonen.

De bägge gingo som katten kring het gröt och hemligheten, som de bägge visste, ville eller kunde ingen av dem beröra.

— Gott, tänkte flickan, jag får finna på en annan plan, och i hennes livliga hjärna uppstodo samtidigt tvenne idéer. Hon hade föresatt sig att hålla sitt löfte till Wolfgang, och hennes misslyckande endast eggade henne till ytterligare ansträngningar.

Den ena av planerna var att närma sig Cramer för att se, om hon av honom kunde lista ut något av intresse. Cramer besökte ofta Levison och underlät aldrig att efterhöra fröken Ellis befinnande.

Men det var, som hade alla makter sammangaddat sig mot Elli. Cramer var som muren eller för att använda flickans egna ord »inte bara kall och klabbig som en padda, utan lika tyst. Han kväker ett par platta artigheter men tiger förresten.»

Hon insåg snart det fullkomligt fruktlösa i denna taktik.

På detta sätt svann det en vecka — det gick tvenne. Hon kunde ej meddela Wolfgang något, ty intet hade ju hänt.

I alla fall sände hon honom en biljett, när de fjorton dagarna förlupit.

I den sade hon honom, att hon försökt allt, men hittills misslyckats. Nu hade hon endast en enda plan oförsökt — den skulle hon realisera nästa dag.

Wolfgang, som flera gånger om dagen väntade att höra något från sin nya bundsförvant, blev

stormande glad, när biljetten med den kända handstilen äntligen kom. Och fastän innehållet ej bragte honom några underrättelser av vikt, gladde det honom därigenom, att det visade, att flickans intresse för honom var oförminskat och levande. Han grep sig själv i att kyssa den parfumerade lilla lappen och då han märkte detta, ryckte han till, halvt generad.

— Vad nu? tänkte han, är jag på väg att bli förälskad! Det måste bestämt kännas på det här sättet.

— Vad måne hon menar med de sista orden: »Ett sätt återstår mig; det är riskabelt, men jag tänker försöka det i morgon.» Jag undrar, vilken plan hon nu lagt upp.

Det smickrade hans fåfänga detta ord »riskabelt», använt av en kvinna och för hans skull.

Och med drömbilden av den unga flickan hägrande för sin inre syn, slumrade han in.

KAP. XI.

Stölden.

Hela nästa dag väntade Wolfgang på ytterligare besked från Elli. Men dagen förflöt och intet hördes av.

Cramer besökte honom och uttalade sin förundran över, att Wolfgang föreföll så nervös.

— Och detta just nu, bäste vän, sade Cramer, just nu, när allt ser ut, att ordna sig för dig på bästa sätt.

— Vad menar du? undrade Wolfgang.

— Teorierna hava slutat att strömma in; Kuntze har ej på flera veckor fått något mera att svara på, tyckte Cramer.

— Och — därav sluter du?

— Att det bästa hopp för dig förefinnes — det ser ut, som om marsgåtan för alltid skulle förbli olöst.

Wolfgang måste i sitt stilla sinne beundra denna kalle hycklares förställningskonst och spel. Vilken genomspiskad skälm måste han ej vara.

Schnitler lovade att bättra sina nerver för framtiden, solande sig i det ljusa hopp, som vännen Cramer ingöt i hans själ.

Dagen därpå gick in med festlig sol på den halvklara himlen och Wolfgang tänkte, att denna dag, som började så glatt som ett avbrott efter en lång regnperiod, liksom var ett varsel om goda underrättelser. Med glatt mod öppnade han sin morgontidning. Hans blickar gled över spalterna med ledare, legala notiser — halt, vad var detta — *Den trådlösa telefonen*, stod det med feta typer. *De tvenne enda existerande exemplaren stulna. Gärningsmannen försvunnen.*

— Stopp, utbrast Wolfgang, »den trådlösa telefonen» — jag tycker jag minnes något om den. Jag har sett den en gång — när — Ah — jag minns allt — det var ju gubben Levisons stolthet — den där lilla apparaten, han visade oss vid sitt besök hos mig.

Han läste artikeln:

— I går eftermiddag anmäldes till detektiva polisen, att den bekante uppfinnaren Willson förlorat en synnerligen kostbar apparat — hans senaste uppfinning, den trådlösa telefonen. Herr Willson bar beständigt denna apparat, som är mycket liten, på sig. I går bar han den som vanligt i sin ytterrocks innerficka. Han fick ej på hela förmiddagen tillfälle att använda den och på eftermiddagen, när han ville framtaga apparaten ur fickan, var den försvunnen.

Man skulle vara frestad att antaga, att detta endast vore en ren tillfällighet — att Willson råkat tappa instrumentet på ett eller annat sätt — men ett par timmar senare anmäldes ett nytt brott — maken till Willsons telefon hade också stulits. Det existerar blott tvenne apparater i världen — uppfinnarens egen och dess fullständiga like, som inköpts av bankir Simon Levison och i vars ägo den hittills befunnit sig.

Bägge dessa oersättliga apparater ha i går eftermiddag eller middag stulits och det besynnerliga är, att Willson i går middags avlade ett besök just hos Levison. Man skulle kunna förmoda att stölden begåtts därstädes, medan Willsons ytterrock hängde i tamburen. Men en noggrann husundersökning hos Levison har ej bragt något i dagen. Betjänten, som vistades i tamburen, där överrocken hängde under Willsons besök inne hos Levison, försäkrar, att ingen främmande person syns till, och betjänten själv är höjd över alla misstankar.

Willson kan ej försäkra, om apparaten just i det Levisonska huset blivit stulen, men att här föreligger en kombination, tycks vara givet.

Det uppstår nu en fråga: Motivet till stölderna.

Om en konkurrerande uppfinnare velat bemäktiga sig telefonapparaten för att studera dess tillverkningsätt och konstruktion hade det ju varit tillräckligt, att stjäla *den ena* av de alldeles likadant konstruerade apparaterna och icke utsätta sig för risken av upptäckt genom att bemäktiga sig även den andra. Detta motiv kan således med ens förkastas.

Troligare förefaller det antagandet, att tjuven har för avsikt att åstadkomma en spioneringsanordning. Man tänke sig nämligen, vilka möjligheter den trådlösa telefonen öppnar för sådant. Den ena lilla apparaten anbringas osedd i det rum, varest ett konspirerande samtal pågår — den andra befinner sig i avlyssnarens rum. Denne senare kan då höra varje ord, som konspiranterna yttra — själv osedd och oanad.

Ännu ett antagande kan göras, det nämligen, att tjuvarne äro *två* uppfinnare, som oavhängigt av varandra och av en ren händelse råkat att stjäla var sin apparat ungefär samtidigt.

Saken är överlämnad till en av våra mest framstående detektiver till vidare utredning.

Wolfgang drog en djup suck.

— Aha — tänkte han, *detta* var hennes plan. *Hon* är det, som tagit de bägge apparaterna — den ur Willsons rock var det ej svårt att tillgripa och i morbroderns bibliotek går och kommer hon ju som hon vill.

Men så kom samma fråga för honom, som den, som framkastats av tidningsmannen: motivet — motivet som drivit *flickan* till handlingen. Kunde hennes intresse för honom vara så stort, att hon vågade en sådan sak för hans skull? Kanske — i hennes biljett stod ju ordet »riskabelt» alldeles tydligt. Men då måste intresset hava övergått till något mera än blott hjälpsamhet — ja, hon måste ju älska honom.

Och med detsamma han tänkt tanken, gick det som en sällhetsrykning genom hela hans varelse. En sådan kvinnas kärlek — en kvinnas, som kunde våga sådana medel — det måste vara något som ej beskärdes varje man.

Wolfgang förstod för en gångs skull jesuiternas »ändamålet helgar medlen», och han beundrade det mod, den unga flickan måste äga för att kunna begå en handling, som denna.

Han gick i en oerhörd spänning hela dagen och väntade på underrättelser från henne — antingen att hon lyckats uppspåra något — ty det var ju klart, att det var avsikten med telefonerna — eller, vad värre vore, att hon ertappades och finge utstå obehag.

KAP. XII.

Det mystiska paketet.

Som en förlösande tilldragelse mitt i hans oro anlände nästa dags förmiddag ett brev från fröken Elli Zander. Det var kort och rakt på sak och innehöll endast en uppmaning till Wolfgang att liksom förra gången möta henne å uppgiven plats, dit hon skulle komma i automobil samma dag.

Åter möttes de två och åter ställdes färden till en av förstäderna, men denna gång hade vädrets ombytliga makter gynnat dem. Det var ett härligt, solbestrålat höstlandskap, som utbredde sig genom automobilens fönster. Men ingen av dem hade tid eller lust att hängiva sig åt utsikten.

Wolfgang såg på sin reskamrat, deras ögon möttes och i den blicken visste bägge, att de tillhörde varandra.

Den unge mannen fattade flickans hand.

— Tack, sade han.

Detta handtryck var liksom damluckans regel — det drog ifrån fördämningen och flödet — ordflödet släpptes lös. Elli började sin berättelse.

— Ni har väl sett i tidningarna?

— Ja, och jag anar, att ni står bakom.

— Jag gör det — om än ej på det sätt, som tidningarne berätta eller antaga.

Wolfgang såg upp förvånad.

— Huru?

— Ja, gissa ni. Jag har telefonerna — jag har själv tagit dem, men ej stulit dem.

— Men »taga» och »stjäla» är väl detsamma?

— Nej — det kan vara en himmelsvid skillnad på de ordens betydelse.

— Har ni lånt dem då? undrade Wolfgang.

— Nej, jag vill berätta er, hur allt gått till. Min morbror var alldeles omöjlig att få till att omtala någonting. Herr Cramer likaså — —

— Cramer?

— Ja — jag låtsade, som vore jag honom gunstig.

— Den skurken —

— Ja, ni kan tro, att det kostade på. Men låt mig fortsätta. Intet lyckades och jag hade mitt löfte till er att försöka allt. Det var då jag kom att tänka på telefonerna. Nu är det så, ser ni, att allt skall vara *affär* för morbror Simon. Nåväl, jag fick lista ut ett sätt, varpå jag kunde få fatt i telefonerna för att med dem spionera ut morbror — ett sätt, som samtidigt var en affär för honom.

— Ja, men det är väl alldeles otänkbart! utbrast Wolfgang.

Elli smålog slugt.

— Å — kvinnans list, vet ni, övergår och så vidare, skrattade hon. Jag fann sättet.

— Att komma över telefonerna, så att det verkligen blev en fördel därmed för er morbror? Å — ni skämtar bara, sade Wolfgang.

— Nej, affärsanlag ligga nog i slakten, antager jag, upplyste fröken Zander. Jo, jag sade så här till min morbror: — Det är ju du och Willson som äga den trådlösa telefonen, sade jag. — Ja, svarade han. — Men den affären tycks ej gå framåt, fortsatte jag. — Nej, medgav han. — Vet du felet? frågade jag. — Nej, på min ära, svarade morbror. — För litet reklam, sade jag. Tror du det? Vi kunna ju ej ännu börja med annonser, invände han. Jag sade honom då min plan.

— Nå? undrade Wolfgang i spänning.

— Vi arrangera en stöld, föreslog jag, fortsatte den unga flickan. Min morbror såg skarpt på mig och sade: — Idén är helt enkelt syperb, min flicka. Så såg han ännu skarpare på mig och yttrade: — Alla tidningar skola gå i fällan — präktigt — de komma att skrika om »den oersättliga förlusten», »den geniale Willsons härliga uppfinning» — ja, min flicka, idén är briljant — en sjudundrande reklam.

Wolfgang satt alldeles häpen.

— Och sedan? Så fick ni telefonerna?

— Å nej, skrattade flickan, så lätt gick det ändå inte. Min morbror såg ännu mycket, mycket skarpare på mig, så skarpt, vet ni, att jag *kände* hur hans blick trängde rakt in i min själ och så frågade han: — Vilket *motiv* har du för att komma med detta förslag. — Att svara, att det endast var min kärlek till honom som morbror, hade ej passat — jag svarade: — Å — det är kanske

dumt, men det är ett par väninnor, som jag gärna ville spionera litet på. Han hytte åt mig med fingret och sade: — Du lilla skojare! Men hur det var, gick han in på förslaget och Willson visade sig också alldeles förtjust över detsamma.

— Och så fick ni telefonerna? Jag måste säga det samma som er morbror: Ni lilla skojare!

Flickan skrattade.

— Ja, svarade hon, jag fick dem. Den ena listade jag upp på min morbrors högsta bokhylla i biblioteket — den andra tog jag in i mitt rum. Och i går —

— Nå — i går? undrade Wolfgang.

— I går satt jag hela tiden uppe på mitt rum — jag hade migrän.

Wolfgang skrattade.

— Och resultatet? frågade han. Lyckades ni att uppspåra något?

— *Allt*, svarade flickan.

Wolfgang blev så häpen, att han spratt upp.

— Vad? Verkligen!

— Som jag säger. Doktor Martini och Cramer kommo på besök till morbror. Den telefonen är en underbar uppfinning — jag hörde mycket tydligare i den än i en vanlig telefon med tråd — är inte det besynnerligt?

— Jo, medgaf Wolfgang. Och vad hörde ni?

— Platsen, tiden, alltsammans.

— Och var skall den underbara spegeln byggas?

— På en liten ö ej långt från Korsika, svarade flickan. Ön beskrevs av doktor Martini som liten och obebodd.

— Obebodd där nere, det var underligt.

— Ja. Det tyckte morbror också.

— Och vad berodde det på? Nämnde han något om det, den där Martini?

— Ja. Ön är vulkanisk och intet växer på den.

— Och den heter?

— Salpiso, svarade flickan och öppnade sin handväska. Ur denna framtog hon ett sammanviket papper och räckte Wolfgang det.

— Jag kan stenografi, upplyste hon. Jag nedskrev allt stenografiskt —

— Men jag har ej lärt —

— Det gör intet, detta är omskrivet på vanligt språk. Var så god, där finner ni alla detaljer —

— Å — fröken Zander, sade Wolfgang, i det han mottog papperet, jag är er stor tack skyldig. Jag vet ej hur jag skall kunna tacka er nog.

— Vad det beträffar, svarade flickan raskt, så är den enda tack jag begär, att ni reder upp den här härvan, så att morbror ej begår denna avskyvärda handling.

Hade automobilen i detta ögonblick kört ned i en avgrund, kunde dess fall dock ej blivit så stort som Wolfgangs nedstörtande från höjderna vid dessa ord. Hela teorin om att det var för *hans* skull, flickan offrat och vågat så mycket, ramlade. Det var för att rädda morbrodern, hon gjort allt. Nåja — vad kunde han mera begära — intet. Men när en man såras i sin ömmaste punkt, fåfängan, tappar han som regel alldeles den tråd, som hans logik och annars klara tankegång spänner mellan orsak och verkan. Med få ord, denna tråd, som förr lett honom, förlorar bägge hållpunkterna och mannen trasslar in sig i härvan.

Elli Zander var människokännare. Hon märkte, att något, ett eller annat, sårat Wolfgang. Denne blev med ens tyst och sluten och den sorglösa, glättiga blicken syntes ej mera i hans ögon. Men den unga flickan var även något mera än blott och bart människokännare. Hon var klok. Och därför låtsade hon om intet utan fortsatte samtalen enkelt och okonstlat. Men hon bytte om samtalsämne; hon började att tala om den härliga naturen, de just reste igenom.

— Se, se, sade hon och pekade upp mot en kulle, där uppe måste det vara en härlig utsikt.

Wolfgang såg i den angivna riktningen.

Det var en ås, trädbevuxen och i höstens rika färger. Längst uppe på dess krön låg ett litet, inbjudande värdshus —

En plötsligt tanke sköt igenom Wolfgang.

— Vi resa dit och vila oss ett slag, föreslog han, och då Elli nickade samtyckande, gav han chauffören order om att köra upp på kullen.

De stego ur automobilen vid värdshusets trädgårdsport och Wolfgang bjöd flickan sin arm. I det de närmade sig huset slet Elli sig lös med ett utrop och skyndade tillbaka till åkdonet. Wolfgang såg förundrad efter henne.

Han såg, hur hon steg in i automobilen, böjde sig ned och upptog ett paket, med vilket hon snabbt återvände.

— Så, viktigt? undrade Wolfgang leende, betraktande paketet.

— Ja, mycket — för er.

— För mig?

— Ja, för framtiden.

— Jag förstår icke.

— Det är de två telefonerna, svarade flickan. Tänk, om de stulits.

Vid de sista orden måste Wolfgang småle; de stulna telefonerna finge ej stjälas.

KAP. XIII.

Doktors plan.

Det kom åter en varm blick i Wolfgangs ögon, när han hörde Ellis resonemang om, att hon räddat telefonerna, och då hon räckte honom paketet med orden:

— Akta dem som er ögonsten, de kunna komma väl till pass, såg han på henne med en värme och känsla, som gjorde, att den unga flickan instinktivt ryckte till.

Hennes sätt blev plötsligt reserverat — det var, som anade hon, att Wolfgang möjligen skulle säga något, som hon ej alls ville svara på under de närvarande pinsamma omständigheterna.

De drucko ett glas vin på värdshuset och Ellis yrkade på, att hennes notater skulle genomgås.

— Å — det hinna vi alltid med, svarade Wolfgang, låt oss nu njuta av detta flyktiga ögonblick i den härliga höststämningen.

— Nej, svarade flickan bestämt, det är viktigare, att vi tala om edra affärer.

Wolfgang betänkte sig. Ja, naturligtvis hade hon rätt. Han fann sig själv taktlös — för henne var det ju morbroderns ära det gällde. Och vad stod ej på spel för Wolfgang själv!

Han vecklade upp papperet.

Hela arket var fyllt av hennes vackra handstil.

— Nu vilja vi gå igenom detta punkt för punkt, sade hon.

— Vänta, ett ord först, bad Wolfgang.

— Vad då? undrade Elli.

— Jo, säg mig en sak. Om jag nu behåller telefonerna för att en gång kunna använda dem i spiontjänst på Martini eller någon hans like — kan ej då ni råka ut för obehag nu?

— Å — ni menar för min morbrors skull? Att han skulle fråga efter telefonerna?

— Ja, just det.

— Det har ingen fara. Jag har *fått* dem, de äro min egendom. Uppfinnaren, som ju känner deras hemlighet, är nu sysselsatt med fabrikation av många flera och som ett slags betalning för min goda reklamidé fick jag dessa två i present av morbror.

— Gott — låt oss då se på edra notiser. Alltså bygges »den underbara spegeln» på den lilla vulkaniska ön Salpiso. Det tycks ni ha skrivit här, ser jag.

— Stämmer, svarade flickan i fullständig affärston, och hennes förra, otvungna sätt återvände mer och mer.

Wolfgang läste:

— »Den underbara spegeln» förfärdigas så, att en stor bytta — —

Han såg upp.

Elli rodnande.

— Ja, bytta — — stammade hon.

— Sade Martini bytta? undrade Wolfgang.

— Nej, han sade något som jag ej begrep. Men morbror frågade honom så här:

— Det blir väl som en stor bytta? och därtill svarade doktorn:

— Precis det, ja.

— Gott, sade Wolfgang. Inte begriper jag detta, men låt oss fortsätta — bytta — ja — att en stor bytta får notera —

— Roter, rättade flickan.

— Bra, en stor bytta får rotera — om sin axel i horizontalledet. Byttan fylles av ett segt material och vid rotationen slungas detta mera och mera uppåt byttans kanter, ungefär, som när man rör i en kaffekopp —

— Stopp, utbrast Wolfgang — ordet kaffekopp drogo hans tankar till den mystiska P. B. Z. — vem sade ordet kaffekopp?

— Cramer, tror jag. De talade så lärt, att jag måste nedskriva det, som jag lättast förstod.

— Från det ena till det andra, fröken Zander, insköt Wolfgang. Hörde ni dem nämna orden P. B. Z?

— Ja, jag hörde det.

— Och vad sades om dem?

— Det var visst en pseudonym?

— Ja.

— Som framställt en marshypotes, tror jag.

— Javisst.

— Jo, nu minns jag. P. B. Z. har givit sig tillkänna — och — kan ni tänka er — det var en gammal dam.

— Ja, det trodde vi —

— Vilka vi?

— Min före detta vän Cramer och jag — hon poetiserade över en kaffekopp och blommor i Arabien och tusenskönor på himlens blåa äng och allt vad det nu var. Vi kommo då till den övertygelsen, att P. B. Z. var en kvinna — och vårt antagande har ju nu besannat sig.

— Aha, sade flickan. Stackars kvinnor. Vi få då sannerligen skulden jämt, när det talas om kaffe.

Wolfgang skrattade och läste vidare. Ellis uppsats var rätt barnsligt framställd, men just därför blev den lättare förståelig, än om hon skulle hava valt de stenografiska uttrycken för doktor Martinis förklaringar. Hon hade hållit sig mera till morbroderns och Cramers ord och därför fått allt så allmänfattligt.

— Kaffekopp — kaffekopp — jäså, här är det, sade Wolfgang. Genom denna rotation blir den sega massans yta buktig, den tager formen av en konkav yta. Byttan göres tjugo meter i diameter och sättes i rotation medelst maskinkraft. När den konkava ytan danat sig beströds den med ett pulver, som är ledande för elektriciteten och därpå införes i håligheten — vilken hålighet? undrade Wolfgang.

— I den där håligheten, förstår ni.

— Nej.

— I den konkaviteten, som bildas i byttan, upplyste flickan.

— Javisst — gott — införes i håligheten en lösning av ett silversalt. Elektrisk ström påsläppes och härigenom utfälles silvret på det ledande pulvret. Det äger rum samma process som vid galvanisk — vanlig — försilvring. Den konkava ytan blir efter en tid speglande blank av silver — »den underbara spegeln» är bildad i all dess konkava glans.

— Jaha, detta begriper jag, men vad vill han med en konkav jättespegel? Inte kan han se Mars genom den? insköt Wolfgang.

— Just det samma sade min morbror också.

— Nå.

— Läs vidare, får ni se, vad Martini svarade, genmälde flickan.

— En konkav spegel är just betingelsen för en god astronomisk reflektor, läste Wolfgang. Herschels stora reflektor hade emellertid endast en diameter av två meter, denna av tjugo. Dess kraft är således fabelaktigt stor. För att se bilden av den förstörade planeten måste en ballong captif anordnas, från vilken man vid tillräcklig höjd kan se ned i den underbara spegeln.

Wolfgang tystnade.

— Nå? frågade Elli.

— Jag begriper inte det där med ballongen, svarade han.

— Uppriktigt sagt, inte jag heller, medgav Elli.

— Men förklarade ej doktorn, vad han menade? Frågade ej er morbror honom om den saken?

— Jo, men Martini bara talade om distans och focus och brännpunkter och allt vad det var.

— Ni skall se, att detta med ballongen skall svara till ett högt rör eller sådant, tyckte Wolfgang.

— Ja, det måste vara något sådant, svarade flickan, ty inte kan ballongen endast vara för deras höga nöje — —

— Nej, den är nog nödvändig, medgav Wolfgang.

Wolfgang vände bladet.

— Jäså, sade han, notaten äro slut. Men detta är ju alldeles tillräckligt. Nu vet jag alltsammans.

— Och vad tänker ni göra? undrade Elli.

— Ja, det är ju alldeles omöjligt att säga. När tror ni att Martini börjar?

— Antagligen alldeles strax. Morbror har ju släppt till dessa syndapengar — tyvärr.

Wolfgang suckade.

— Ja, detta ser hopplöst ut, sade han. Den där underbara spegeln kan nog upptäcka Mars' sanna natur och då är jag såld.

— Seså, svarade flickan, friskt mod bara. Allt detta måste bringas på skam — min morbror får ej hava detta på sitt samvete — och ni skall hava edra rättmätiga millioner. Men vi hava ju tiden för oss och vi bliva väl som förr bundsförvanter? tillade hon och såg frågande på honom.

— Tack, ni vill? sade Wolfgang glad.

— Ja, svarade flickan och räckte honom sin hand. Ni skall se, att vi finna ut något — det är jag säker på — hittills har ju allt gått så bra.

— En sak, sade Schnitler, vad sade doktor Martini om tiden?

— Vad menar ni?

— Jo, nämnde han intet om, ifall det var säkert, att hans underbara spegel skulle bli färdig före den bestämda tidens utlopp?

— Nej, det hörde jag icke något om. Den saken hava de väl antagligen förut underhandlat om och det är väl ganska säkert, att ej morbror skulle gått med på den, om ej den sidan av anslaget varit klar.

— Ånej, ni har nog rätt, medgav Wolfgang. Vi hava således nu icke stort mera än ett och ett halvt år på oss.

— Nej, och knappast det en gång. Vad ämnar ni göra? upprepade Elli ännu en gång sin fråga.

Wolfgang fick en plötslig idé.

— Jag reser till Salpiso, svarade han.

— Men ni blottställer er, utbrast flickan. På vilket sätt vill ni komma i förbindelse med doktorn?

— Som arbetare möjligen, svarade Wolfgang.

— Ni — arbetare? Ånej —

— Jo, jag kan allt — jag vill rädda min förmögenhet och så är det ännu en sak, som driver mig — Elli — han fattade hennes hand.

Hon drog med milt våld handen till sig.

— Nej, vad tänka vi på, sade hon, klockan är mycket — jag måste fara hem, och hon reste sig hastigt. Glöm för all del inte paketet, tillade hon.

— Omöjligt att komma till någon klarhet angående hennes känslor för mig, tänkte Wolfgang, då han hjälpte den unga flickan upp i bilen.

KAP. XIV.

Studier.

Få dagar senare sade Cramer till sin vän löjtnant Wolfgang Schnitler:

— Jag måste företaga en liten resa.

— Jaså, bästa vän, vart då? undrade Wolfgang. Du lämnar mig då i sticket? Tänk om något viktigt inträffar under din frånvaro.

— Å, det tror jag knappast, svarade Cramer, och vad resans mål beträffar, så gäller det en skogsaffär i Ryssland — jag måste personligen vara närvarande för att övervaka, att allt går rätt till, förstår du?

— Och din adress? frågade Wolfgang, som för sig själv tänkte, att det var nog alls inte Ryssland Cramers affärsresa gällde.

— Adressen blir så obestämd, svarade Cramer. Än här, än där i skogarna. Det är för Simon Levisons räkning jag reser. Vet du vad — om du skriver, så adressera breven till honom — han vet alltid, var jag lättast träffas.

— Gott, svarade Wolfgang och önskade Cramer lycklig resa. —

Wolfgang Schnitler var sysselsatt med att lägga en omsorgsfull plan för sitt angrepp på doktorn. Han ville ännu vänta ett par veckor, innan han reste till Salpiso eller dess närhet. Det var ju högst troligt att Martini, innan han kunde skrida till själva arbetet, måste hava en hel del förberedelser att träffa. Det var ju alltid fallet med varje nytt arbete.

Detaljer i planen funnos ännu ej. Men i stora drag ville han, när tiden kom, på ett eller annat sätt själv först taga den där titten i den underbara spegeln.

Det var en mycket enkel plan — lyckades den, så var ju allt vunnet — men *hur* skulle han genomföra den? Ja, det fick ögonblickets ingivelse avgöra.

Emellertid förstod han mycket väl, att det, att se Mars förstörad i den underbara spegeln, dock ej skulle sätta honom, en lekman, i stånd till att uppställa någon teori alls om planeten. Ergo måste han hava en förtrogen — en duktig astronom. Icke förr hade den tanken gripit honom, innan han satte sig i förbindelse med kandidat Kuntze, den enda astronom han kände.

— Om han kunde få ett samtal med herr Kuntze i eftermiddag?

— Nej, tyvärr, herr Kuntze var upptagen, men i morgon.

Just då kom han att tänka på, att han ju borde meddela sin bundsförvant om sitt steg och inhämta hennes råd. Han sände en biljett till fröken Elli. Han föreslog ett möte samma eftermiddag.

— Nej, sade hon, då hon fått del av planen med Kuntze. Nej, ingen förtroendeman —

— Men —

— Nej, det är ytterst riskabelt — nej, ni bör handla själv och ej blotta er hemlighet för någon.

— Men ni förstår — jag är ej alls astronom — Kuntze väntar mig —

— Gott, så får ni *bli* astronom. Gå till Kuntze i morgon och uppgiv som ert ärende, att ni önskar att sätta er in i astronomins allmänna grunder —

— Jag är ju ej alls matematiker, invände Wolfgang.

— Men det var ju ej heller er farbror. Han var lekman som ni, och dock hoppades han ju att kunna uppställa en verklig acceptabel marsteori, invände den unga flickan.

— Ja, det har ni ju rätt i — gott, fröken Zander, jag får försöka.

— Och när reser ni till Korsika?

— Om ett par veckor.

— Aha — då har ni ju tid på er — och sedan får ni studera på egen hand där nere.

— Javisst.

— Har ni fått någon klarhet över ballongen? undrade Elli.

— Ballongen, som Martini skall använda för att se i den underbara spegeln, menar ni?

— Ja, just den.

— Nej, svarade Wolfgang, jag har ännu ingen annan förklaring än den vi talade om.

— Jag har kommit att tänka på en sak, löjtnant Schnitler, sade flickan. Om nu doktor Martini behöfver en ballong captif för att kunna stiga så högt över spegeln, att han just därifrån kan se förstoringen skarpast — så följer därav, att även ni måste uppstiga till samma höjd för att se lika gott som han — har ni tänkt på det?

— Nej, sannerligen, svarade Wolfgang, i det han inom sig undrade, om ej detta resonemang i hög grad motstred påståendet om, att kvinnan är så ologisk — i alla fall var Elli i besittning av slutledningskonstens gåva.

— Och inte torde ni heller osedd få lov att placera en annan ballong captif på den lilla Salpiso ön.

— Naturligtvis icke, svarade Wolfgang. Ja, detta var förtvivlat. Så får jag låta hela den här historien fara.

— Fara? Vad menar ni. Nej, löjtnant Schnitler — men, tillade hon, jag måste säga att ni är alldeles ovanligt opraktisk.

— Ja, medgav Wolfgang, jag är nog det; jag har aldrig varit van vid att tänka själv. Alltid har jag, som den antagne rike arvingen, haft allting klart och redo för mig. Jag misstänker, att detta blir allt för invecklat för mig att reda ut.

— Nå, som bundsförvant får jag väl hjälpa er —

— Ja, det är just det, som är det förtvivlade.

— Är det? skrattade flickan.

— Ja. Ser ni, det är något visst förödmjukande för en man att känna sig liksom stå under en kvinna i någon riktning.

— Ja, men det måste mannen jämt göra, svarade flickan. I tålmod, i försakelser, i att vaka vid en sjukbädd, i — —

— Javisst, men ändå, ser ni, och så därtill just ni, om det vore en annan än ni — och Wolfgang fick en glödande blick i sina ögon.

Elli skrattade och skämtade bort det, som hon anade skulle bryta fram på den förälskade unge mannens läppar, och, som hon ej alls ville höra just nu, innan allt var klart.

— Nej, men vi kommer ju alldeles bort från ballongen, avbröt hon därför Wolfgang. Nå, gott. Vill inte berget gå till Muhammed, så får Muhammed gå till berget — *ni måste lära er att flyga.*

— Huru!

— Jo, det måste ni.

Wolfgang var ej så förundrad över det, att han skulle lära sig flygning som fast mera över, att Ellis så med ens hade träffat huvudet på spiken, ty flygning var år 1950 en vanlig sport och aeroplanmotorernas pris hade sjunkit ofantligt. Olyckstillfällena förekommo endast sällan, så hade säkerhetsåtgärderna utvecklats. Allt som hette fara undanröjdes nu för tiden automatiskt. Det stod med ens klart för honom, att med ett aeroplan skulle han fullständigt behärska den underbara spegeln — det gällde blott att passa på det rätta ögonblicket.

Kandidat Kuntze förklarade sig villig att undervisa Wolfgang i astronomins första grunder och de kommande fjorton dagarna använde löjtnant Schnitler till studier av i synnerhet vårt eget planetsystem; som en ironi av ödet blev det från sin onkels för detta observatorium, som Wolfgang gjorde sina första utfärder i den blåa etern genom linser och tuber.

Han utsåg även vid Berlins flygskola ett ypperligt aeroplan, vilket han inköpte och beordrade att sändas till den lilla platsen Porto Vecchio på Korsikas östkust.

Men hans studier sträckte sig även förutom till astronomi och aviatik till ett tredje fält: telefonen, den trådlösa telefonen.

Hans telefoner måste ju undersökas, han kände sig tvungen att känna deras hantering för olika avstånd.

Och så började han med att placera den ena i betjäntens kammare, utan att denne märkte någonting. Själv satt han i sitt rum och avlyssnade ljuden från betjäntens rum.

Inte ett ljud förnams.

— Omöjligt, tänkte Wolfgang, han fick ju lov att taga en god vän på besök i afton. De kunna väl ej sitta tysta som träpinnar.

För säkerhets skull kallade han sin betjänt till sig genom en ringning.

Jo, då, de voro ej mindre än tre stycken på rummet.

Wolfgang inställde telefonen ånyo och efter lång tids skruvning fram och tillbaka hörde han äntligen röster i den lilla apparaten.

Det var betjänten, som talade:

— Nå va' tycks, sade denne herre och smackade med tungan, är inte vinet förträffligt.

— Jo, det skall gudarna veta, svarade en annan stämman, och den tredje inföll:

— Har han råd till så dyra saker, din Schnitler?

— Tja, svarade betjänten, min herre lever faktiskt på sina skulder. Och han nekar sig sannerligen min hatt — ingenting. Men, mina vänner, om ett par veckor reser han bort — jag blir ensam herre på täppan här, då skall det levas livet.

— Aha, tänkte Wolfgang, det tror jag vi sätta p för, min gosse. Se där, telefonernas ovärderliga nytta redan bevisad.

Efter att även hava åhört de bägge andra ganymedernas högljudda jubel över den härliga framtidsutsikt, som hans betjänts ord hade framkallat, avstängde Wolfgang telefonen.

Han provade den sedermera på alla tänkbara olika avstånd och alltid med gott resultat.

Och när tiden var inne, bjöd han sin kvinnliga bundsförvant farväl, sade upp sin flotte betjänt, packade ned sina Flammarion och andra populära, astronomiska böcker samt vände Berlin ryggen.

KAP. XV.

På Korsika.

Wolfgang Schnitler kände sig som en annan människa, spänstig, levnadsfrisk och viljestark där han färdades söderut.

Och när han i Nizza gick ombord å den paketångare, som skulle föra honom till Korsika, var han alldeles säker på två saker. Den ena var, att han älskade Elli Zander på allra fullaste allvar, den andra, att han skulle lyckas i sitt förehavande.

Till operationsort hade han ej valt Ajaccio på Korsikas västkust och belägen ganska nära ön Salpiso, varest doktor Martini arbetade, utan den lilla staden Porto Vecchio, belägen på östkusten.

Härigenom ansåg han, att han befann sig tillräckligt nära platsen för observationer och besök i sitt aeroplan och att han samtidigt var fri för alla eventuella misstankar att hava något intresse av doktors företagande på öns andra sida.

Det anskaffade aeroplanet var ett hydroplan, det steg upp från vattenytan och dalade på vattnet, varför hans flygfisk var alldeles oberoende av landjordens beskaffenhet.

I Porto Vecchio väckte främlingens ankomst ej synnerligen stor uppmärksamhet.

Den ensamme, tyste unge mannen, som hyrde sig en liten stuga vid stranden, ett stycke utanför stadens hank och stör, bekymrade ingen sig om, och när han började med sina hydroplanflykter, åsågos de visserligen under de första dagarna med ett visst intresse av befolkningen, men redan efter en månads tid började detta intresse att dala och efter en tid fäste ingen sig därvid.

Wolfgang hade väntat på detta ögonblick — han var nu acclimatiserad.

Det var på detta tidskede han med båt begav sig till Ajaccio på Korsikas västsida mitt emot Salpiso.

Där klädde han om sig och lämnade obemärkt staden, förklädd till arbetare.

Den ena av telefonerna vilade i hans ficka.

Med sina branta ogästvänliga klippor steg den lilla ön Salpiso upp ur det blåa Medelhavet, när han i en fruktgaleas närmade sig denna Martinis hemlighetsfulla arbetsplats.

— Ett idealsamhälle för ett sådant göra som hans, tänkte Wolfgang, där han stod på däck, brun av solen som en sydlänning.

Och när båten gjorde land, och han sprang upp på stranden, märkte han ännu mera, hur svårtillgängliga de branta klipporna verkligen voro.

En uppsyningsman hindrade honom att gå längre.

— Vad vill ni? frågade han.

— Söka arbete, svarade Wolfgang på tyska.

— Det behövs ej flera arbetare, svarade vakten.

Wolfgang stod handfallen.

— Jag hörde, att här ute möjligen kunde finnas plats för en duglig arbetare, sade han till slut. Så jag beslöt att försöka. Jag har varit utan arbete i två månader, slöt han.

Vakten såg på hans händer. Dessa hade Wolfgang glömt att maskera — fina, vita och aristokratiska stucko de av mot den slitna dräkten. Wolfgang såg blicken och förbannade sin vana att flyga i handskar, annars skulle händerna nu hava varit lika brynta som hans ansikte.

Men i det kritiska ögonblicket fick han en idé.

— Ja, sade han och visade fram sina händer, så här blir man av overksamhet.

— Carramba, sade vakten, arbete och arbete. Vilket slags arbete kan ni?

Åter en förtvivlad situation. Det, att man måste vara specialist, hade Wolfgang alldeles glömt. Nu voro goda råd dyra. Vad var det för slags arbete, som den underbara spegeln behövde? undrade han tyst för sig själv. Och så skyndade han sig att säga:

— Jag är elektriker.

Vakten såg på honom.

— Ni kan ju försöka, sade han, jag tror, att en sådan behöves. Gå rätt upp här och så till vänster. Där finner ni kontoret.

Wolfgang drog en lättnadens suck och skyndade sig uppför en smal gångstig mellan de skrovliga klipporna.

Snart nådde han krönet. Innanför öppnade sig en vidsträckt höjdplatå alldeles slät och jämn.

— En ypperlig byggnadsplats, tänkte Schnitler.

Han såg staplar av bräder, väldiga högar av järnplåtar här och där och mitt på slätten började »den stora byttan» att resa sig. Det var en stor, rund skiva, runt omkring omgiven av en vägg av ungefär manshöjd.

— »Bytta», tänkte Wolfgang. Det passar egentligen icke — »en djup tallrik», passande för en jätte, vore mera slående likhet.

Han såg, hur denna jättetallrik av järnplåt vilade på hjul och anade, att dessa hjuls kringvridande i sinom tid skulle få den kolossala tallriken att rotera. Han föreställde sig livligt, hur den sega massan, som sedermera skulle injutas i tallriken, komme att flyta ut och av svängningen runt forma sig som en buktande yta med dess lägsta punkt just i tallrikens centrum.

Så gick han vidare.

Ett hus till vänster tilldrog sig hans uppmärksamhet — det var säkerligen kontorsbyggnaden.

Han frågade en förbigående arbetare.

Jo, det ägde sin riktighet, det var kontoret.

Om doktorn träffades?

Jo, det trodde arbetaren. Det gick ju an att fråga där inne.

Äntligen stod Wolfgang öga mot öga med mannen, som stämplade mot hans förmögenhet. Redan av första ögonkastet fick Wolfgang ett ofördelaktigt intryck av doktor Martini. Hans stora, svarta skägg som även betäckte kindbenen, lämnade endast ett par små, ljusa fläckar av kinderna bara och mellan dessa fläckar och den ovanliggande pannan blixtrade de svarta ögonen fram. Doktorn påminde levande om en vild stråtrövare, och medvetandet om, att denne man av all makt ville skada honom, gjorde ej intrycket behagligare.

Wolfgang fick vänta. Han satte sig vid skranket, som avdelade kontoret i två avdelningar, den ena avsedd för de väntande arbetarne, den andra för doktorn och hans medhjälpare.

Cramer — fruktade Wolfgang, men han såg ingen.

På väggen i den avdelning, där Schnitler satt, väntande på att bliva tilltalad, fanns ej en plats, som kunde tjäna som gömställe för hans telefon.

Men i chefsavdelningen upptäckte han ett utmärkt gömställe — ovanpå det stora kassaskåpet, som stod bakom doktor Martinis rygg.

Hur skulle han dock komma dit? Det föreföll alldeles omöjligt.

Just som han satt i dessa tankar, vände sig doktor Martini till honom.

— Ni önskar?

— Arbete, herr doktor.

— Ni kan?

— Elektriska arbeten, herr doktor.

— Ni är tysk — österrikare — eller vad är ni.

— Tysk.

— Edra betyg.

Åter en motgång. Wolfgang betänkte sig.

— Edra betyg? upprepade doktorn.

— De kommo bort —

— I en koffert, som föll över bord! utbrast doktorn, och Wolfgang såg bestört på honom, ty just detta, ord för ord, tänkte löjtnanten att säga.

— Ja, stammade han.

— Jo, jag känner till det där, sade doktorn, så där säga de alla. Men jag tycker om ert utseende.

— Jag har inte haft arbete på tre månader, påstod Wolfgang.

— Gott. Jag får väl pröva er. Ser ni den där hyllan däruppe? frågade doktorn och pekade på en liten hylla uppe på väggen.

— Ja, herr doktor.

— Där stå batterierna för ringledningen till arbetsplatsen. Stig upp dit och fyll nytt vatten på salmiaken — raskt —

Wolfgang drog fram ett bord till väggen tätt under hyllan, steg upp och märkte, att han nådde hyllan. Därpå steg han ned igen, hämtade vattenkaraffinen och fyllde dess vatten i de två glasburkarne, som stodo där uppe. Samtidigt passade han på i ett obehagligt ögonblick och placerade telefonen gott gömd bakom burkarne.

— Och mera? frågade han doktorn.

Denne tycktes hava glömt honom.

— Vad? frågade han i sin tur.

— Arbete, sade Wolfgang.

Men doktor Martini tycktes vara en av dessa ostadiga naturer, som ombestämma sig det ena ögonblicket efter det andra.

— Ni kan höra hit om ett halvt år, sade han. Då kanske har jag arbete för er.

— Vad slags arbete?

Doktorn såg på den frågande. Han var ej van att tillfrågas av arbetssökande. Men Wolfgang såg ej fräck ut och han svarade:

— Det gäller en mycket stor försilvring.

— Tack, sade Wolfgang. Det är just min specialitet. Och hur länge skulle jag i så fall då kunna påräkna att få försilvra? Det blir väl litet längre än det här arbetet? han pekade på hyllan.

Doktor Martini hade sinne för humor.

Han skrattade och svarade:

— Å, det blir nog en månads arbete, tänker jag. Men se här, och han gav Wolfgang ett mynt, här är litet ersättning för ert besvär med batterierna. Farväl nu.

Wolfgang tog myntet, bugade och gick.

— Gott, tänkte han, om sex månader börjar försilvringen och efter ytterligare en månad är den färdig. Alltså om sju månader bör allt vara klart. I dag hava vi december 1950 — sju månader till blir juli 1951. Fristen för testamentet är juni 1952. Man får emellertid räkna med att något krånglar för doktor Martini — i alla fall hinner han gott att få spegeln färdig i god tid. Härligt; — jag har ju lyckats ypperligt med min expedition.

Till att än mera förhöja hans goda humör bidrog den omständigheten, att han, nedkommen till stranden, fann att fruktgaleasen, som fraktat honom till ön, ännu ej avseglat utan just låg segelklar. Han steg ombord och befann sig snart i Ajaccio igen.

Det förundrade honom, att han ej alls sett till Cramer — han var viss om, att denne sanne vän vistades på ön.

Men att han tog fel i detta sitt antagande, upplystes han om i det brev, som vid hans ankomst till Porto Vecchio väntade honom där.

KAP. XVI.

Sju månader.

Brevet, som väntade Wolfgang vid hans återkomst till Porto Vecchio, bar utanskriften:

Herr Wilhelm Braun,

det namn, som Wolfgang antagit, för att hans inkognito skulle vara fullständigt.

Att det under detta namn dolde sig löjtnant Wolfgang Schnitler, kände blott en enda människa förutom han själv, nämligen hans bundsförvant, fröken Elli Zander.

Och således förstod Wolfgang strax, att brevet kom från henne.

Han slet upp kuvertet med feberaktig brådska.

Hon skrev, att allt vore sig likt. Ingen tycktes misstänka det minsta, och hon meddelade, att Cramer plötsligt återkommit till Berlin och återupptagit sin ivriga kurtis av henne. Han följde henne överallt och lät sig ej avspisa på något sätt.

Wolfgang funderade ett ögonblick starkt på att strax resa hem till Berlin — det var svartsjukan, som för en stund bemäktigade sig honom — men när han så besinnade, att hans och flickans förhållande till varandra ju ej var av det intima slag, som berättigade honom till någon svartsjuka alls, ombestämde han sig och beslöt att stanna på sin post för att än ytterligare förkovra sig i flygningens alla finesser och konstgrepp.

Elli Zander hade ju vid varje tillfälle så uttryckligen visat, att vad som gällde för henne var i allra första rummet morbroderns ära, att han ej ägde rätt att ifrågasätta, att även något litet intresse för hans egen person kunde dölja sig bakom hennes råd till honom.

— Hon älskar mig nog ej, tänkte han och sökte förgäves mellan linjerna i hennes brev efter något som helst tecken till det motsatta.

Att hon skrev om Cramer, berodde ju helt enkelt på, att hon ville hålla Wolfgang à jour med denne falska väns görande och låtande — det var allt — det kunde man ju begära av en allierad.

Wolfgang läste vidare:

— En förändring har dock inträffat, skrev Elli, min morbror är ej längre så frisk och rörlig som förr. Jag vet ej riktigt, vad som felas honom, men jag tror, att det är något åt hjärtat.

— Aha, tänkte Wolfgang, där förstår man Cramers pågåenhet; flickan får ärva den gamle och den räven Cramer söker fånga henne.

Men samtidigt smög sig en annan känsla över honom — kunde ej Elli tyda hans frieri, om han nu framförde ett sådant, likasåväl som Cramers för ett fikande efter hennes pengar?

Och han beslöt sig för att anslå en kall affärsmässig ton i sitt svar, i det brev han just nu satte sig ned för att skriva.

Även hans brev till henne gingo på omvägar — de adresserades poste restante med ett par initialer.

Han skrev och omtalade sitt besök på Salpiso och det lyckade anbringandet av telefonerna, om sina senaste flygbragder, om allt, som han trodde skulle intressera henne som *bundsförvant* att veta, men av den kalla, affärsmässiga tonen blev det så litet, att då Elli mottog brevet, smålog hon och sade för sig själv:

— Alltså, detta är löjtnant Wolfgang Schnitler »donjuanen», »roueen», »den blaserade» — ånej — det är Wolfgang Schnitler, den store gossen, det tjugofemåriga barnet — som jag älskar —

— Jag undrar, vad han egentligen tänker om mig, fortsatte hon sin tankegång, tror han verkligen, att morbrors affärer ligga mig så varmt om hjärtat — och att ej han själv spelar största rollen. Förstår han måntro icke, att jag just *vill*, att morbror Simon skall fortsätta med detta — just därför att vi då lättare kunna hålla tyglarne i våra händer. Skulle jag övertala morbror att sluta, så går naturligtvis doktor Martini ögonblickligen till en annan bankir, och då hava vi förlorat honom alldeles ur sikte. Nej, det är bäst som sker. — Förresten tycker jag, att Wolfgang, hon kallade honom alltid vid förnamn i tankarne, har utvecklats kolossalt på denna tid — han var ju en intresselös vekling, då jag först träffade honom — nu genomgår han den nyförvandlade människans normala gång — den börjar alltid med barndomen — låt oss se, när slaget skall stå, om ej Wolfgang Schnitler har blivit just den man, som jag alltid drömt om.

Wolfgang arbetade.

Han blev skickligare och djärvare i sina flykter och det hade hänt, att han flere gånger styrt rätt över Medelhavet helt till den afrikanska kusten och vänt åter utan att en enda gång taga vattenytan. Han behärskade sitt hydroplan till fulländning.

Medelst telefonen följde han med i alla doktor Martinis åtgöranden, men det visade sig, att samtalen på kontoret voro tämligen intresselösa.

Inom astronomin hade han till och med börjat att hysa egna åsikter; som till exempel den rätt lustiga fråga, han en gång framkastade i ett brev till Elli Zander.

Han skrev:

— Jag har märkt, att det är ett ganska egendomligt fenomen förknippat med de inre och yttre planeterna. De inre planeterna — de, som äro solen närmare än jorden i sina banor — alltså Merkurius och Venus samt delvis vår måne — äro — märk detta — alla *bergiga*. Astronomerna skildra Merkurii berg som något högst oerhört och Venus äger bergskedjor, som vida överstiga jordens högsta tinnar. Vår måne, vet ju alla, är ytterst bergig. Och vår egen jord, Tellus, kan heller ingen påstå är flateroderad — den är tvärt om mycket kuperad.

Så sker ett avbrott.

Efter att vi från solen nått vår egen jord och sett, huru de inre planeterna äro ytterst bergiga — slår plötsligt det hela om. De yttre planeterna påstås vara alldeles platta, utan bergshöjder.

Jag frågar:

Varför skall just jorden, vår jord, bilda övergångsledet?

Och det enda svar, jag kan få härpå, är, att det måste bero *endast och allenast* på, att vi, iakttagarne, just *bebo* denna jord.

Merkurius, Venus och månen framvisa *faser*, alla likna månen halv och som skära, medan de yttre planeterna alltid visa sig endast *fulla*. Då uppstår denna tydliga skuggbildning av de höga bergstopparna.

Denna finnes däremot absolut icke på de yttre planeterna, då de ligga utom jordbanan.

Och så avfärda astronomerna det hela kort och gott med, att de inre äro bergiga, de yttre äro flata på ytan.

Jag är säker på, att detta förhållande är något som absolut är bundet till *felobservationer* och intet annat. Ty det är för komiskt att planeterna skulle rätta sig efter den lilla jordmänniskans ögon: Ser jordmänniskan *mot* solen, äro planeterna bergiga — ser hon *från* solen, äro de flateroderade. Nej, det vore för löjligt.

Just Mars är den av de yttre planeterna, som ligger vår jord närmast — *naturligtvis* är den flateroderad och utan bergstoppar.

Så kommer Jupiter, som påstås vara så flat, att den nästan är som en halvflytande massa. Saturnus därefter saknar också berg och likaså Neptunus och Uranus.

Jag var ute på flykt i går. Jag seglade fram uppe i den genomskinliga luften, och under mig låg Medelhavet badande i sol. — Mörkblått, säger ni kanske. — Guldgult, svarar jag. Nåväl — vill ni veta, hur det såg ut? Det var mörkblått *från* solen och guldgult *mot* solen. Och då kom jag att tänka på vårt planetsystem. Där lågo en mängd små holmar och skär under mig. När jag betraktade dem, som lågo åt solhållet, såg jag således solen stå över dem. Då voro de alla svarta eller i alla fall mörka. Pittoreskt i sanning — ett guldgult hav med mörka fläckar av uppstickande öar. Jag vände blicken åt andra hållet. Solen stod mig nu i ryggen. Jag såg havet mörkblått och upp ur detsamma reste sig de små öarna, men nu voro de gula vid stranden och bjärt gröna av lövverkets prakt. Också det en storslagen anblick i sanning.

Reflektionerna gjorde sig själva och de förorsakade, som jag nyss nämnde, att mina tankar gingo till de inre och yttre planeterna. Mitt hydroplan var jorden, tyckte jag, och jag själv stod på dess yta. Mina ögon voro teleskopet, som spanade i eterdjupet. Och de inre planeterna voro de öar, som lågo mot solen, de yttre de åt andra sidan. Och nu såg jag den *skenbara* olikheten.

Detta allt kan förefalla som fantasier i den högre stilen. Det låter ju nämligen otroligt, att jag, lekmannen, skulle kunna finna ut ett sådant Columbiägg inom astronomin, medan lärde män i hundratals år gått och stirrat sig halvblinda på de olika förhållandena på planeterna, tröstande sig med, att »naturens växling är oändlig», under det att jag helt enkelt säger: Olikheten beror endast på, att vi se *ungefär samma sak* från olika synpunkter.

Den övertygelse, vartill jag kommit a priori, är således den, att lyckas det mig en gång att få kasta en blick på Mars i den underbara spegeln, så väntar jag mig att finna *också den bergig*. —

— Så lydde en del av brevet. Wolfgang hade gått betydligt framåt i självständigt tänkande.

Tiden svann utan att något nämnvärt tilldrog sig och man var redan inne i juli 1951.

Wolfgang hade icke mera uppsökt doktor Martini — han följde arbetet medelst, telefonen. Nu borde ju försilvringen snart vara färdig, om allt hölle streck, som doktorn beräknat.

Den 15 juli erhöll Wolfgang ett brev från Elli.

Hon berättade, att Cramer rest från Berlin.

— Håll er parat, skrev hon. Reser han lika fort som detta brev, så är han, samtidigt med att ni mottager dessa rader, redan hos Martini. Lämna ej telefonen innan ni hört honom. *Nu gäller det*. Jag önskar er all lycka.

Wolfgang kände en ström av lycka genomflöda sitt inre. Hon skrev ej som förr — hennes brev ägde en värme som ej förut, och han trodde sig mellan raderna spåra något mera än blotta affären och det intresse, hon visade för densamma.

Han ilade till telefonen och tillbragte flera timmar med den fastbunden vid sitt ena öra.

— Ännu intet, mumlade han gång på gång, tills plötsligt hans drag fingo ett uttryck av spänning.

Han hörde doktorn utbrista:

— Se där, sannerligen är det inte Cramer.

Wolfgang förstod, att doktorn genom fönstret sett denne herre närma sig.

Herrarne träffades inne på kontoret, och av deras samtal fick Wolfgang höra allt. Den underbara spegeln var färdig, försilvringen klar och allt i ordning. Ballongen var redo och svävade fylld av vätgas fästad i sitt långa rep högt över Salpisoön. Att doktor Martini ännu ej approvat spegeln, berodde endast på, att himlen de sista nätterna varit höljd av täta moln. Och det såg ut, som om så även skulle bliva fallet denna natt.

Cramer hade god lust att stiga upp ett slag i ballongen. Han hade aldrig någonsin lämnat terra firma, påstod han.

— Gott, svarade doktorn, vi vänta till första molnfria kväll. Då gå vi upp tillsammans. Spegeln inställes automatiskt med jordens och Mars' skiftande ställningar som norm med sådan riktning, att planeten Mars beständigt befinner sig inom synkretsen.

Men Cramer envisades. Han ville gå upp redan nu.

— Herre Gud, sade han, jag bryr mig alls inte om Mars. Jag vill gå upp ett slag och bese utsikten. Vad — låt ett par man fira ned ballongen och släpp mig till väders ett moment.

— Nåväl, svarade doktorn till slut, låtom oss göra det. Jag följer er. Vi kunna ju alltid stiga upp ett par minuter. Varför inte, om ni nu så speciellt önskar det.

KAP. XVII.

Explosionen.

Så hörde Wolfgang Schnitler intet mera.

Han löste av sig telefonen och ställde den lilla apparaten på sitt skrivbord.

Han befann sig i ett tillstånd av nervös överretning — nästa molnfria natt skulle avgöra hans öde — ty det var ju klart — den som *först* komme till världspressen med lösningen av Marsgåtan, blev ju vinnaren, om teorien bevisades att ej vara teori, utan den rena och oförfalskade sanningen.

Hans maskin, »Svanen» låg alltid redo, det var ett ögonblicks verk att sätta den i gång.

Han såg på himlen — tunga moln — a — nu — just nu sken solen i genom — nu måtte de två i ballongen hava en underbar syn — han fick nästan lust att hasta ned till strandhangaren och taga en liten tripp med Svanen.

Länge såg han ut över de solglittrande böljorna — men så återkom hans nervositet med fördubblad styrka.

Vad bleve det måne nu till natten. Ja, det såg hotande ut — troligtvis ej vidare lovande.

Nu — nu — bröt solen åter genom molnen — *då* — vad var det?

En knall som av en avlägsen åska — den kom från telefonen på bordet.

Något hade hänt på Salpiso, något fruktansvärt — ännu skrällde telefonen — en explosion? Men av vad och huru.

Nu hade telefonens mullrande dött bort. Han grep den med feberaktig iver — nyfiken lyssnade han — äntligen efter tio minuter, vilka varit som timmar för honom, som väntade, bröts tystnaden — kontorsdörren öppnades och en stämma talade.

Det var varken Martinis eller Cramers.

Men Wolfgang igenkände den. Det var doktors arbetsförman, tysken Mayer, som talade.

— Herre Gud, en sådan olycka, Herre Gud, vad skall jag göra?

Och så hördes en annan röst:

— Meddela pressen det skedda.

— Meddela pressen? Ja, det förstås — men allt detta är ju hemligt. Doktorn har min ed på att icke med ett ord röja spegelns existens.

— Ja, men något måste göras. Låt oss i alla fall uppsätta en berättelse över händelsen, så är då det gjort.

Och Wolfgang förstod av den uppståndna tystnaden, att Mayer gjorde sig i ordning till att skriva.

Af de bägge människans resonemang framgick, att Cramer och doktor Martini uppstigit med ballongen så högt dennes tross tillät. Himlen hade varit överskyad. De hade förblivit där uppe i fem à sex minuter. Då sken solen helt plötsligt fram genom molnen. Solstrålarne föllo på den underbara spegelns konkava och starkt speglande yta — solstrålarne koncentrerades till en strålbunt, ty en konkav spegel verkar precis *som en lins* — medan linsen *släpper igenom* sig ett koncentrerat strålnippe, så kastar den konkava spegeln strålbunten *tillbaka* — denna glödheta strålkaskad träffade ballongen, som just i detta ögonblick befann sig mitt i brännpunkten. De samlade solstrålarne genomträngde inom en sekund ballongens sidenöverdrag och en oerhört kraftig explosion följde. *Intet* av ballongen föll till jorden — intet av de bägge männen syntes till — en lätt bris förde ett moln med sig ut över havet.

KAP. XVIII.

Spökets stämma.

Wolfgang Schnitler hade hört allt han behövde.

Nu — nu var hemligheten äntligen hans — första molnfria natt — se, himlen klarnade upp mer och mer —

Ännu hörde han herr Mayers ord i telefonen:

— Å, detta var en fasans dag. Å, Herre Gud, den värsta jag upplevat.

Då föll det Wolfgang något in. Här måste han smida, medan järnet ännu var varmt, och vad som vidare hände herr Mayer, blev något över all beskrivning hemskt. Herr Mayer var icke så litet vidskeplig av naturen, han såg varsel och ingripande av övernaturliga makter överallt och just nu var hans sinne uppskakad.

Han satt och tänkte över det hemska, som hänt. Skymningen hade börjat komma med långa, svarta skuggor och inne i kontoret listade sig mörkret fram utmed hörn och vinklar.

Herr Mayer tänkte just tända en lampa, då hans hand, som förde stickan mot plånet, förlamades och hans ögon skräckslagna stirrade mot taket.

Ty däruppiifrån från den mörkaste kroken talades ord, som formade sig till hela satser.

Herr Mayer var alldeles förstenad av rädsla.

— Mayer! sade rösten från ovan.

Wolfgang, som uttalade ordet, kunde knappast hålla sig allvarsam, då han tänkte sig, hur herr Mayer måtte se ut.

— Mayer! sade den hemska rösten ånyo.

— Ja — a — a, stammade Mayer med kallsvetten på sin panna.

— Jag är en ande från en annan värld, fortsatte stämman. Hör noga på, vad jag säger.

— Ja — a — a, herr ande, svarade herr Mayer.

— De två, som jag nyss kallade till min underjordiska värld, voro tvenne bedragare.

Mayer ryste.

— Vet ni, vem den underbara spegeln tillhör?

— Ne — e — ej — svarade herr Mayer.

— Den är löjtnant Wolfgang Schnitlers egendom, fortsatte rösten. Han gav Martini order om att bygga den. Martini och Cramer tänkte att stjäla hans hemlighet — därför kallade jag dem till mig — ty det finnes litet rättvisa i helvetet också, och jag önskar, att Schnitler får behålla sitt. Har du förstått, Mayer?

— Ja, ja, ers nåd. Gode, snälle Fan, skona mitt liv! bad Mayer.

Wolfgang dröjde en lång stund, innan han åter kunde tala.

— Ja, svarade rösten till slut. På ett villkor.

— Jag uppfyller allt, ers härlighet Satan, sade herr Mayer.

— Gott, svarade spökets stämma, jag låter rätte ägaren, löjtnant Wolfgang Schnitler, ankomma genom luften inom en timme. Håll dig beredd på stranden, Mayer, och tag väl emot honom.

— Hur skall jag känna igen honom? undrade Mayer.

— Han vinkar tre gånger med en röd lykta, svarade stämman och tystnade.

Wolfgang dröjde ännu en stund i telefonen, innan han lämnade den. Han ville höra, vad Mayer tog sig till.

Efter en stund hördes den andra rösten:

— Du Mayer — det här är något sattytg — sänder dom hit någon, så kniper vi honom.

— Ja, kanske det är Fan själv, som kommer?

— Usch, det här var ruskigt.

— Mayer! ropade spöket ånyo.

Herr Mayer spratt till alldeles tillintetgjord.

— Lyder du ej mina befallningar, skall du få göra Cramer och Martini sällskap, Mayer. Akta dig — jag ser allt och vet allt. Skynda dig ned till östra stranden och se mot havet.

Wolfgang stängde av telefonen, stoppade den på sig, iförde sig sin flygdräkt och satt snart vid Svanens ratt.

Hydroplanet lyfte sig lätt över vattnet och susade snart över Korsikas bergiga yta mot väster.

Aftonen var härlig.

Molnen hade skingrats, och natthimlen stod full av tindrande stjärnor.

Och där borta — icke fullt i zenit — glänste Mars rödare än vanligt — det föreföll Wolfgang nästan, som vore han röd av förargelse, över att hans sanna natur i denna natt skulle avslöjas för dumma, nyfikna jordbor.

Wolfgang närmade sig Salpisoön.

Han föreställde sig livligt herr Mayers känslor, där denne spejande på stranden skulle, först sakta och svagt, så starkare och starkare, höra Svanens motor larma.

Wolfgang landade emellertid lyckligt och väl, mottogs mycket vänligt av herr Mayer, ehuru denne för sig själv gång på gång upprepade:

— Besynnerligt, vad stämman är lik Fans.

KAP. XIX.

Avslöjandet.

Wolfgang märkte tydligt på Mayers nyfikna blickar, att denna önskade en förklaring, men han ansåg sig ej alls behöva giva den underordnade arbetsförmannen någon sådan.

Han frågade kort och gott efter doktor Martini och herr Cramer.

— Ack, svarade herr Mayer, en förfärlig olycka har hänt, herr löjtnant — och så berättade han den sorgliga olyckshändelsen.

— Det var förskräckligt, tyckte Wolfgang. Och det just i dag, då jag hade anmält min ankomst och Martini till mig skulle överlämna det av mig beställda arbetet, den underbara spegeln. — Men hur är det? tillade han frågande, har doktorn inställt spegeln på Mars?

— Ja, herr löjtnant.

— Jag gav honom order om, att låta maskineriet verka så, att spegeln alltid stod riktigt inställd. Är detta gjort?

— Ja, herr löjtnant.

— Då kan jag alltså nu strax stiga upp för att se ned i spegeln?

— Ja, herr löjtnant, när ni behagar. Men hur skall det göras med anmälan av de bägge förolyckade?

— Det styr jag om, Mayer. Nu får ni bjuda mig på litet varmt té, och så begiver jag mig upp i luften. För vilken höjd var er ballong captif inställd?

— På 260 meter, herr löjtnant.

— Gott, Mayer, svarade Wolfgang. Han drack sitt té i gästrummet en trappa upp på kontoret, men var nervös och otålig — intet att undra på, då han om få minuter skulle stå vid sitt mål.

Vad som spelade största rollen för Wolfgang var måhända ej så mycket varken pengarne, han skulle rädda, eller äran av den upptäckt han nu kände sig säker om, att han skulle göra, som fastmer, hur han, sedan han väl lyckats, skulle rädda Simon Levison ut ur affären, ty han antog, att ett närmande till Elli aldrig skulle kunna tänkas, innan morbrodern vore helt och hållet rentvådd från denna historia. På detta spekulerade Wolfgang beständigt, ty hans kärlek till Elli hade nu vuxit till en hel livsfråga för honom.

Han besteg åter Svanen.

I cirklar höjde den sig över Salpisoön, högre och högre klättrade det smäckra aeroplanet på luftens osynliga spiraltrappa.

Nu visade höjdmätaren jämt 260 meters höjd över spegelns yta.

Han blickade nedåt.

Absolut intet att se.

Han kretsade på, samma höjd i åttor, i små cirklar, i S-slingor — fortfarande intet.

Han började ana, att aeroplanet möjligen susade allt för fort fram för att kunna uppfatta bilden — då, — med ens framträdde Mars tydligen och stor i spegeln.

Få ögonblick varade synen.

Men för Wolfgang var den tillräckligt tydlig.

Mars utbredde sig för honom som en stor — *isöken*, fullständigt liknande de jordiska polartrakterna. Och upp ur denna yta skuro sig *långa bergskedjor* igenom. När snön och isen smälte på dessas sidor, blevo de snöbara och framträdde som långa, mörka streck och linjer mot den ljusare, underliggande grunden.

Så enkel var den invecklade Marsgåtan — så ohyggligt enkel.^[A]

De löjligen »kanalerna», som påstodos vara marsbors verk, existerade ej alls — det är märkvärdigt, vad forskarna genast begåva väsen med utmärkta egenskaper, bara de behöva dem, för att en fånig teori skall bevisas. Som nu dessa kanaler på Mars: Deras bredd uppgår på sina ställen till samma bredd som Gottland. Snö, som smälter på en bergssluttning, kan naturligtvis med lätthet efterlämna sådana stora fläckar — men grävningar av marsbor!

Och Wolfgang såg även, hur de dubbla kanalerna uppstodo.

Helt enkelt därigenom, att *bägge* sluttningarne av ett berg, vars topp var betäckt med evig snö, smälte och blevo bara och mörka.

— Sanningen är alltid enkel, sade Wolfgang, omedvetet citerande Lionardo da Vincis bevingade ord.

Flera gånger den natten såg Wolfgang Mars' yta i den underbara spegeln och fram på,

morgonen slog han sig ned på kontoret för att skriva det uppseendeväckande telegrammet till tidningarna världen runt.

Han hade äntligen funnit sättet att ej skada Ellis morbror. —

[A] Denna enkla teori om de krångliga marskanalerna framställdes redan för många år sedan av författaren i utländska tidningar, och i svenska avisor har den exempelvis relaterats i »Aftonbladet» för den 18 maj 1913. För den, som önskar närmare göra sig bekant med teorien, hänvisas till sistnämnda.

Förf. anm.

KAP. XX.

Slutet.

Det väckte en viss sensation, när pressen den 16 juli 1951 meddelade de av Wolfgang Schnitler gjorda iakttagelserna över planeten Mars natur.

— Han brås på farbrodern, sade många, den gamle visste väl, vad han gjorde, när han ville sporra brorsonen till arbete.

Tidningarna visste att berätta följande:

Bankir Simon Levison i Berlin hade på anmodan av Wolfgang Schnitler försträckt denne med penningar, så att han skulle vara i stånd att utföra sin plan — en jättstor, konkav spegel — ett teleskop, vars make världen aldrig förr skådat. Själva utförandet av spegeln hade Schnitler uppdragit åt en viss doktor Martini och agent Cramer. Dessa bägge hade dagen i förvägen utsatts för ett olycksöde, i det att deras ballong captif exploderat.

Wolfgang, som alltid ansett sig som den rättmätige arvtagaren till onkelns förmögenhet, inbjöd härmed alla världens lärda till ett besök å Salpiso för att själva övertyga sig om, att det ej längre existerade någon mars — *gåta*. Han önskade endast, att man för formens skull konstaterade faktum, vilket testator föreskrivit.

Wolfgang lämnade spegeln i Mayers vård och reste strax till Berlin, varefter han strax begav sig till det Levisonska huset.

Hade han längtat mindre efter Elli, så skulle han tvivelsutan hava ägnat tidningarna ett mera ingående studium än han gjorde. Han skulle då hava lagt märke till, hur det med feta typer, inom en svart ram stod:

Simon Levison.

Men han var allt för upptagen av att utmåla sig mötet med den älskade för att alls läsa någon tidning och därför inträdde han, ovetande om Levisons död, i sorgehuset.

Elli mötte honom sorgklädd i salongen.

Hon hälsade honom med ett strålande leende.

— Det gick så hastigt, sade hon.

— Vilket?

— Morbrors död.

Wolfgang stirrade på henne.

— Har ni inte läst om det? undrade hon.

— Nej, fröken Elli. Jag längtade så till er, att jag ej har haft intresse av annat än farten. Jag kommer i mitt aeroplan, har varit i Berlin en timme —

— Han dog så vackert, sade Elli.

— Slag? undrade Wolfgang och visste ej alls, hur han skulle visa sitt deltagande för henne i hennes sorg.

— Ja. Det var er ädla handling, som rörde honom för djupt. — Wolfgang. Han träffades av ett slaganfall och dog i mina armar — —

— Elli, älskade Elli —

Han drog henne ned på sitt knä, och deras läppar möttes i den första kyssen.

— Wolfgang, sade Elli, vad du är god och ädel. Min morbrors sista ord voro dessa: — *Det vore en man för dig, Elli — hälsa honom. Vet du, Wolfgang, han dog lycklig, ty då han läste tidningsnotisen begrep han ju, att du förstått allt, men ändå fullt och helt förlåtit honom.*

Det blev en syn, som sent skall glömmas, när efter omkring en månads tid astronomer från alla jordens samlas mest skilda länder med sina aeroplan kring ön Salpiso och om nätterna kretsade runt den underbara spegeln.

Och lika ivriga som de förr varit att döpa de svarta strecken på marsytan till kanaler, lika bitande voro de nu i sin satir och sitt hån av alla dem, som ej ville tro på Wolfgang Schnitlers upptäckt.

Men den underbara spegeln förde till mången triumf för astronomin och bragte klarhet i mycket av det hittills dunkla.

Wolfgang Schnitler hade kämpat sig fram till att bliva en verklig man.

FÖRLAGSAKTIEBOLAGET VÄSTRA SVERIGES BERÄTTELSESERIE

Hemskt.

Förr i världen lät man i England personer, som blivit hängda, dingla kvar i galgen, tills de multnade och föllo ned av sig själva. Man var inte så noga då som nu för tiden, och om man fick se ett hängande lik eller två under en promenad utåt landsvägen, brydde man sig föga därom.

En gammal general, som i början av förra århundradet bodde i ett ensligt hus på landet, slog vad med en herre, som var på besök hos honom, att denne sistnämnde icke skulle kunna gå upp till en i närheten varande galge och bjuda en tallrik soppa åt ett lik, som hängde i galgen. Det var en mörk och stormig natt, men gästen gick utan tvekan in på vadet och begav sig i väg med en soppskål. När han gått, steg generalen till häst, tog en omväg och kom först till galgen, klev upp bakom galgen och väntade på sin gäst. När denne kom, klättrade han genast upp på galgens framsida och höll fram soppskålen åt benranglet.

— Behagar det ärade liket litet soppa? — sade han muntert.

— Den är för varm, morrade den gömde generalen.

I stället för att tumla baklänges av förskräckelse, som generalen väntat, svarade den andre med största kallblodighet.

— Nå, så blås på den, din idiot!

Stackars Pettson!

Han var en av dessa människor, som icke i verkligheten äro misstrogna, men som förefalla så genom en olycklig förmåga att uttrycka sina känslor så som de förnimma dem. Han hörde några bekanta samtala om en väns död, och när han sällade sig till gruppen, uppstod följande dialog:

— Sa' ni att Pettson är död?

— Ja, han dog i tisdags i förra veckan.

— Är det möjligt?

— Ja, det är blott alltför sant.

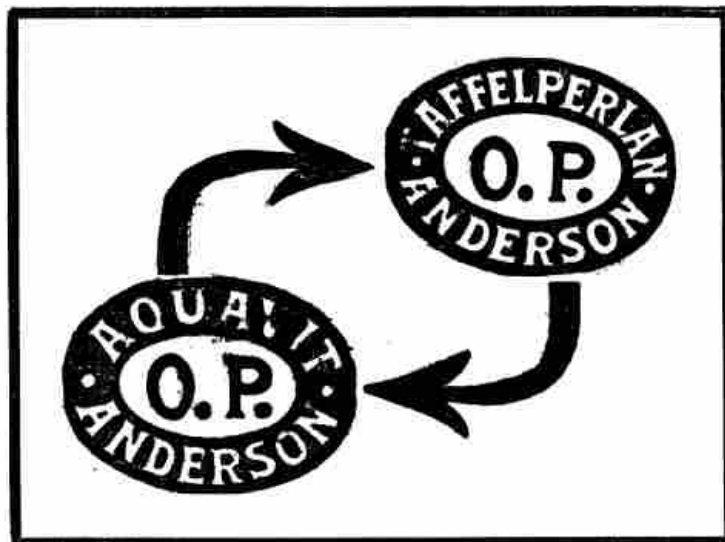
— Jaså, Pettson ä' död?

— Ja, det är han.

— Håhå, jaja! Vet ni, jag kan knappast tro det. Stackars Pettson — jag kände honom så väl! Jaså, han ä' verkligen död?

— Ja, ä' han inte död så ä' han rysligt illa ute, för jag var själv med och begrov honom i lördags.

Samtalet slutade plötsligt.

Icke underligt.

Det är icke underligt om en vattenläkare behandlar sina kunder kallt,
om en sjökaptan ger någon på båten,
om en ättiksfabrikant surt förtjänar sina pengar,
om en spetsfabrikant bjuder sina kunder spetsen,
om en nålfabrikant blir vass eller uddig,
om en köpman väger sina ord och om för resten lägger vikt på både smått och stort,
om en luftseglare lider av högfärd.

MUSIKINSTRUMENT

BAST OCH
BILLIGAST FRÅN

PRISKURANT
GRATIS!

**A. Th. Nilssons Musikhandel,
NORRKÖPING.**

om en vegetarian njuter sitt arbetes frukter,
om en målare är påstruken.
om en sjöman är på focken,
om en bagare är bakslug,
om en boktryckare befinner sig i tryckande omständigheter,
om en urmakare är på tre kvart.
Men det är besynnerligt om en eldare inte känner sig varm i kläderna,
om en kapellmästare inte har takt,
om en skomakare inte vet, var skon klämmer,
om en korvfabrikant inte kan leva av sina räntor,
om en tvålfabrikant inte är renhårig,
om en stenhuggare inte hugger i sten,
om en urmakare inte vet, vad klockan är slagen,
om en tandläkare inte han hålla munnen,
om en snickare har ohyvlade fasoner.

Behövde flöte.

Carl Johan Klyvander hade i tjugo år varit goodtemplare men föll i synd och började dyrka vinets gud med hela hänförelsen hos en nyomvänd.

När han vid ett tillfälle kände behov av förfriskningar, skickade han sin son till en närliggande vinhandel efter en liter whisky.

— Vem skall ha den? frågade vinhandlaren.

— Pappa, svarade sonen.

— Din pappa? Men han är ju absolutist.

— I alla fall har han skickat mig efter den.

— Vad skall han ha den till?

— Jo, svarade sonen, som ville ställa saken i mild dager — han tänker sig ut att meta och behöver korken till flöte.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK DEN UNDERBARA SPEGELN ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the

United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in

writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is

64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.